

Βρυξέλλες, 27.7.2023
COM(2023) 464 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

**34η ετήσια έκθεση για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής
Ένωσης και την καταπολέμηση της απάτης – 2022**

{SWD(2023) 272 final} - {SWD(2023) 273 final} - {SWD(2023) 274 final} -
{SWD(2023) 275 final} - {SWD(2023) 276 final}

Πίνακας περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	5
2.	Εστίαση σε βασικά μέτρα σε επίπεδο ΕΕ	6
2.1.	Αναδιτύπωση του δημοσιονομικού κανονισμού	6
2.2.	Εφαρμογή των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας	7
2.3.	Μεταφορά της οδηγίας PIF στο εθνικό δίκαιο — τρέχουσα κατάσταση.....	8
2.4.	Αναθεώρηση του σχεδίου δράσης που συνοδεύει τη στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης.....	9
2.5.	Πρόγραμμα της Ένωσης για την καταπολέμηση της απάτης	9
2.6.	Προγράμματα της ΕΕ σχετικά με τα τελωνεία και τη φορολογία	9
2.6.1.	Πρόγραμμα Fiscalis	9
2.6.2.	Πρόγραμμα «Τελωνεία»	10
2.6.3.	Το πρόγραμμα του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για τον εξοπλισμό τελωνειακών ελέγχων	10
2.7.	Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την έκθεση PIF για το 2021	10
2.8.	Άλλες πρωτοβουλίες.....	12
2.8.1.	Ρήτρες για την καταπολέμηση της απάτης σε διεθνείς συμφωνίες	12
2.8.2.	2ο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου καπνού	12
2.8.3.	Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.....	12
3.	Μέτρα των κρατών μελών για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ	13
3.1.	Εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης.....	13
3.2.	Μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης που θεσπίζονται σε εθνικό επίπεδο	14
3.3.	Εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής του 2021 προς τα κράτη μέλη	18
4.	Καταπολέμηση των παρατυπιών, της απάτης, της διαφθοράς και της σύγκρουσης συμφερόντων που αποβαίνουν σε βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ	19
4.1.	Γενική επισκόπηση	19
4.1.1.	Έρευνες από την OLAF	20
4.1.2.	Έρευνες από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία	20
4.2.	Έσοδα — Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι	21
4.3.	Δαπάνες	22
4.3.1.	Γεωργία.....	22
4.3.2.	Πολιτική συνοχής.....	24
4.3.3.	Άλλοι τομείς του προϋπολογισμού	25
4.4.	Οργανωμένο έγκλημα, διαφθορά και συγκρούσεις συμφερόντων	26
5.	Συμπεράσματα και συστάσεις	27
5.1.	Κατανόηση της απάτης για την αποτελεσματικότερη καταπολέμησή της	27
5.2.	Καινοτομία στην καταπολέμηση της απάτης: η περίπτωση της ψηφιοποίησης	28
5.3.	Ενίσχυση της διακυβέρνησης στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης	28

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σύμφωνα με την υποχρέωση που προβλέπεται στο άρθρο 325 παράγραφος 5 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), κάθε χρόνο η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ, υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) και το Συμβούλιο για τα μέτρα που ελήφθησαν κατ' εφαρμογή του συγκεκριμένου άρθρου (γνωστή ως έκθεση PIF). Βάσει αυτής της έκθεσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει την οικεία ετήσια πρόταση ψηφίσματος σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και την καταπολέμηση της απάτης.

Στην έκθεση PIF του 2022 επισημαίνονται μέτρα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο που αποσκοπούν στην ενίσχυση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης.

Η υλοποίηση των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας βρίσκεται πλέον σε πλήρη εξέλιξη και η Επιτροπή έχει αναλάβει σειρά δράσεων για να διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή τους. Ειδικότερα, εξακολουθούν να διενεργούνται έλεγχοι συστημάτων που επικεντρώνονται στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, μέσω των οποίων αναδεικνύονται ορθές πρακτικές και εντοπίζονται αδυναμίες που πρέπει να διορθωθούν.

Το πρόγραμμα της Ένωσης για την καταπολέμηση της απάτης βρίσκεται στο δεύτερο έτος της εφαρμογής του· μέσω αυτού χρηματοδοτούνται πρωτοβουλίες σε ολόκληρη την ΕΕ για την ενίσχυση της καταπολέμησης της απάτης και υποστηρίζονται η συντήρηση και η ανάπτυξη εργαλείων ΤΠ που υποβοηθούν τη διοικητική συνδρομή στα τελωνεία και την υποβολή εκθέσεων παρατυπιών.

Η προτεινόμενη αναδιατύπωση του δημοσιονομικού κανονισμού εστιάζει στην αύξηση της διαφάνειας κατά τη χρήση των κονδυλίων της ΕΕ και στην ενίσχυση της ψηφιοποίησης στην καταπολέμηση της απάτης που επηρεάζει τα εν λόγω κονδύλια. Η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης αποτελεί επίσης ένα από τα κεντρικά σημεία της επανεξέτασης του σχεδίου δράσης που συνοδεύει τη στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης, η οποία δρομολογήθηκε το 2022.

Τα κράτη μέλη θέσπισαν διορθωτικά μέτρα κατόπιν των διαδικασιών επί παραβάσει που κίνησε η Επιτροπή σε σχέση με την εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας PIF στο εθνικό δίκαιο. Οι περισσότερες από τις δράσεις αυτές αναμένεται να ολοκληρωθούν τους επόμενους μήνες.

24 κράτη μέλη διαθέτουν στρατηγική για την ενίσχυση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ ή βρίσκονται στο στάδιο οριστικοποίησης αυτής της στρατηγικής. Οι εν λόγω στρατηγικές διαφέρουν ως προς το πεδίο εφαρμογής και το επίκεντρο των δραστηριοτήτων, ωστόσο η συνηθέστερη προσέγγιση είναι η θέσπιση εθνικής στρατηγικής για την καταπολέμηση της απάτης (NAFS).

Τα κράτη μέλη έχουν επίσης υλοποιήσει σε μεγάλο βαθμό τις συστάσεις της Επιτροπής για την ενίσχυση της ανάλυσης του κινδύνου και την αύξηση της ψηφιοποίησης στην καταπολέμηση της απάτης.

Όσον αφορά τις έρευνες για περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων καθώς και για άλλες παρατυπίες σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη συνολική αρχιτεκτονική της ΕΕ για την καταπολέμηση της απάτης. Ο αριθμός των παρατυπιών, δόλιων και μη δόλιων που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη στους τομείς των τελωνείων και της επιμερισμένης διαχείρισης παρουσίασε ελαφρά αύξηση σε σύγκριση με το 2021, ενώ ο δημοσιονομικός τους αντίκτυπος μειώθηκε. Η έκθεση επισημαίνει τους κύριους τομείς που βρίσκονται σε κίνδυνο σε σχέση με τα τελωνεία, τη γεωργία και την πολιτική συνοχής, βασισμένη στην ανάλυση των εν λόγω δεδομένων.

Ο εντοπισμός και η κοινοποίηση περιπτώσεων υπόνοιας απάτης μπορούν ακόμη να βελτιωθούν σημαντικά, όπως μπορεί να βελτιωθεί και η παρακολούθησή τους. Εξακολουθούν να υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη στα οποία εντοπίζεται μικρή συχνότητα περιπτώσεων απάτης θα πρέπει να επενδύσουν στην ανάλυση του κινδύνου απάτης ώστε να αξιολογήσουν σε ποιον βαθμό τα χαμηλά ποσοστά εντοπισμού οφείλονται σε ένα πραγματικά χαμηλό επίπεδο περιπτώσεων απάτης ή σε συστημικές αδυναμίες όσον αφορά τον εντοπισμό ή τα συστήματα υποβολής εκθέσεων.

Η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο των στρατηγικών καταπολέμησης της απάτης. Αποτελεί ταυτόχρονα πόρο και απειλή, καθώς οι απατεώνες χρησιμοποιούν και εκμεταλλεύονται ολοένα και περισσότερο νέες τεχνολογίες για τη διάπραξη των εγκλημάτων τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης αποτελεί μέρος της οικείας NAFS. Η Επιτροπή επαναλαμβάνει τις συστάσεις της προς τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη εγκρίνει NAFS να το πράξουν.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

AFCOS	Υπηρεσία συντονισμού της καταπολέμησης της απάτης
AFIS	Σύστημα πληροφοριών για την καταπολέμηση της απάτης
TAME	Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.
AML	Δραστηριότητες.
BOI	Δεσμευτικές πληροφορίες καταγωγής
CAFS	Στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης
ΚΓΠ	Κοινή Γεωργική Πολιτική
CCEI	Μέσο χρηματοδοτικής στήριξης για τον εξοπλισμό τελωνειακών ελέγχων
CRMS	Κοινό σύστημα διαχείρισης τελωνειακών κινδύνων
EDES	Σύστημα έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού
EK	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
EPPO	Ευρωπαϊκή Εισαγγελία
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
TEBA	Ταμείο Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους
ΔΚ	Δημοσιονομικός κανονισμός
ΑΕΠ	Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν
IMS	Σύστημα διαχείρισης παρατυπιών
ΜΠΒ	Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας
ΚΤΕ	Κοινές τελωνειακές επιχειρήσεις
ΑΔΣ	Αμοιβαία διοικητική συνδρομή
ΠΔΠ	Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο
NAFS	Εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης
OLAF	Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης
PIF	Προστασία των οικονομικών συμφερόντων
ΜΑΑ	Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας
ΕΤΑΚ	Έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία
ΔΕΔ	Διευρωπαϊκό δίκτυο
ΣΔΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΠΠΠ	Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι
UAFP	Πρόγραμμα της Ένωσης για την καταπολέμηση της απάτης
ΦΠΑ	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο προϋπολογισμός της ΕΕ για το 2022 ανέρχεται σε περίπου 170,6 δισ. EUR, ποσό που αντιστοιχεί περίπου στο 1 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) της ΕΕ. Τα κονδύλια του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027 ανέρχονται σε 1 074,3 δισ. EUR. Πρόσθετοι πόροι προέρχονται από το Next Generation EU, τη δέσμη μέτρων οικονομικής ανάκαμψης της ΕΕ μετά την πανδημία COVID-19, στο οποίο προβλέπεται η διάθεση ποσού 750 δισ. EUR για την περίοδο 2021-2026.

Μέσω αυτών των πόρων η ΕΕ χρηματοδοτεί τις πολιτικές της και προωθεί τους στόχους και τις αξίες της.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ διαχειρίζονται το μεγαλύτερο μερίδιο των δαπανών της ΕΕ και εισπράττουν παραδοσιακούς ιδίους πόρους (ΠΙΠ), κυρίως τελωνειακούς δασμούς.

Σύμφωνα με το [άρθρο 325](#) της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ), η ΕΕ και τα κράτη μέλη της καταπολεμούν την απάτη και κάθε άλλη παράνομη δραστηριότητα που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ¹. Σύμφωνα με το άρθρο 325 παράγραφος 5 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη της ΕΕ, υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΚ) και στο Συμβούλιο σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί κατ' εφαρμογή του συγκεκριμένου άρθρου. Με την παρούσα έκθεση, γνωστή και ως έκθεση PIF (προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ), εκπληρώνεται αυτή η υποχρέωση για το 2022. Συνοδεύεται από πέντε έγγραφα εργασίας².

Πλαίσιο 1: Μεθοδολογική προσέγγιση

Όλοι οι ισχύοντες ορισμοί αναφέρονται στα πλαίσια 1, 2 και 3 της [έκθεσης PIF για το 2021](#).

Η έκθεση PIF για το 2022 επικεντρώνεται σε βασικές πρωτοβουλίες σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Στην ψηφιακή έκδοση παρέχονται πρόσθετες πληροφορίες μέσω υπερσυνδέσμων και πρόσθετου περιεχομένου που έχει ενσωματωθεί.

Το τμήμα 2 της έκθεσης επικεντρώνεται σε μέτρα που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ, ενώ το τμήμα 3 καλύπτει τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο. Στο τμήμα 4 παρουσιάζονται τα δεδομένα και τα κύρια αναλυτικά πορίσματα όσον αφορά την καταπολέμηση της απάτης, της διαφθοράς, της σύγκρουσης συμφερόντων και άλλων παρατυπιών που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Στο τμήμα 5 ολοκληρώνεται η έκθεση με διατύπωση συμπερασμάτων και συστάσεων.

¹ Άρθρο 310 παράγραφος 6 της ΣΛΕΕ.

² Η παρούσα έκθεση PIF συνοδεύεται από πέντε έγγραφα εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής:

- a) Statistical evaluation of irregularities reported for own resources, natural resources, cohesion policy, pre-accession assistance and direct expenditure in 2022 (Στατιστική εκτίμηση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν το 2022 όσον αφορά τους ιδίους πόρους, τους φυσικούς πόρους, την πολιτική συνοχής, την προενταξιακή βοήθεια και τις άμεσες δαπάνες)
- b) Measures adopted by Member States to protect the EU's financial interests in 2022 (Μέτρα που ενέκριναν τα κράτη μέλη το 2022 για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ)
- c) Follow-up of recommendations to the Commission report on the protection of the EU's financial interests — fight against fraud, 2021 (Παρακολούθηση των συστάσεων στην έκθεση της Επιτροπής του 2021 για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και την καταπολέμηση της απάτης)
- d) Ευρωπαϊκό πρόγραμμα για την καταπολέμηση της απάτης – υλοποίηση 2022
- e) Early Detection and Exclusion System (EDES) — Panel referred to in Article 143 of the Financial Regulation [Σύστημα έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού (EDES) – επιτροπή του άρθρου 143 του δημοσιονομικού κανονισμού].

2. ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ

Το παρόν τμήμα της έκθεσης επικεντρώνεται στις κύριες εξελίξεις που αφορούν τις βασικές πρωτοβουλίες πολιτικής και τις νομοθετικές πρωτοβουλίες που λαμβάνονται σε επίπεδο ΕΕ για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Ο κατάλογος είναι ενδεικτικός.

2.1. Αναδιατύπωση του δημοσιονομικού κανονισμού

Ο κύριος λόγος για την αναθεώρηση του δημοσιονομικού κανονισμού³ είναι η εναρμόνισή του με τη δέσμη μέτρων του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου (ΠΔΠ) ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι οι γενικοί δημοσιονομικοί κανόνες περιλαμβάνονται σε ενιαίο εγχειρίδιο κανόνων με στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερης ασφάλειας δικαίου για τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τους αποδέκτες κονδυλίων. Όσον αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, η Επιτροπή, μέσω της στοχευμένης τροποποίησης του δημοσιονομικού κανονισμού, σκοπεύει να βελτιώσει περαιτέρω: i) τον τρόπο με τον οποίο παρέχονται στο κοινό πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο χρήσης του προϋπολογισμού της ΕΕ και τους αποδέκτες χρηματοδότησης της ΕΕ· και ii) την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ από παρατυπίες, απάτη, διαφθορά και συγκρούσεις συμφερόντων.

Όσον αφορά τον πρώτο στόχο, βάσει της πρότασης απαιτείται από τα κράτη μέλη και άλλους φορείς που εκτελούν τον προϋπολογισμό της ΕΕ με κάθε μορφή διαχείρισης να παρέχουν στην Επιτροπή μία φορά τον χρόνο πληροφορίες σχετικά με τους αποδέκτες χρηματοδότησης της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των μοναδικών αναγνωριστικών κωδικών σε περίπτωση που οι αποδέκτες είναι νομικά πρόσωπα. Σε αυτές τις πληροφορίες η Επιτροπή θα προσθέτει τα στοιχεία που διαθέτει σχετικά με την άμεση διαχείριση και θα είναι υπεύθυνη για την ενοποίηση, τη συγκέντρωση και τη δημοσίευση των πληροφοριών σε βάση δεδομένων σε ενιαίο ιστότοπο, που θα αποτελεί βελτιωμένη έκδοση του **συστήματος δημοσιονομικής διαφάνειας** και θα καλύπτει όλες τις μορφές διαχείρισης. Θα εξακολουθήσουν να προστατεύονται τα δικαιώματα των δικαιούχων όσον αφορά την ιδιωτική τους ζωή και τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα⁴.

Ο δεύτερος στόχος θα επιδιωχθεί με τρεις τρόπους. Πρώτον, η Επιτροπή προτείνει να καταστεί **υποχρεωτική η χρήση ενός ενιαίου ολοκληρωμένου συστήματος ΤΠ** για την εξόρυξη δεδομένων και τη βαθμολόγηση κινδύνου. Δεύτερον, η Επιτροπή προτείνει ακόμη **τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού (EDES)**⁵ μέσω ενίσχυσης του συστήματος με καλύτερη στόχευση της εφαρμογής του σε κονδύλια τόσο υπό επιμερισμένη διαχείριση όσο και υπό άμεση

³ COM(2022) 223 final της 16.5.2022.

⁴ Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (γενικός κανονισμός για την προστασία δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1)· και με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 2018/1725 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 45/2001 και της απόφασης αριθ. 1247/2002/ΕΚ (ΕΕ L 295 της 21.11.2018, σ. 39).

⁵ Για λεπτομερή επισκόπηση των αποφάσεων που έλαβε η επιτροπή το 2022, βλ. το έγγραφο «Early Detection and Exclusion System (EDES) — Panel referred to in Article 143 of the Financial Regulation» [Σύστημα έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού (EDES) — Επιτροπή του άρθρου 143 του δημοσιονομικού κανονισμού] που συνοδεύει την παρούσα έκθεση.

διαχείριση (για παράδειγμα στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας). Η Επιτροπή προτείνει επίσης να επιτρέπεται ο αποκλεισμός συνδεδεμένων οντοτήτων και/ή πραγματικών δικαιούχων μιας βασικής εξαιρούμενης οντότητας από την υποβολή προσφορών για δημόσιες συμβάσεις και, τελικά, από τη λήψη κονδυλίων της ΕΕ. Η άρνηση συνεργασίας σε έρευνες, εξακριβώσεις ή λογιστικούς ελέγχους που διενεργούνται από διατάκτη, την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF), την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ή το Ελεγκτικό Συνέδριο, καθώς και η υποκίνηση μίσους ή διακρίσεων προστίθενται ως λόγοι αποκλεισμού. Τρίτον, οι προτεινόμενες τροποποιήσεις του δημοσιονομικού κανονισμού, εάν εγκριθούν από τον συννομοθέτη, θα **αυξήσουν την αποτελεσματικότητα και θα βελτιώσουν την ποιότητα των λογιστικών και άλλων ελέγχων με τη βοήθεια της ψηφιοποίησης και των αναδυόμενων τεχνολογιών**, όπως είναι η μηχανική μάθηση, η αυτοματοποίηση των ρομποτικών διεργασιών και η τεχνητή νοημοσύνη. Η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης αποτελεί επίσης θέμα επανεξέτασης του σχεδίου δράσης που συνοδεύει τη στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης (CAFS), η οποία προβλέπεται να πραγματοποιηθεί το 2023⁶.

2.2. Εφαρμογή των εθνικών σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας

Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (MAA) στηρίζει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που αναφέρονται στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Ο κανονισμός MAA απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν κάθε κατάλληλο μέτρο για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της χρήσης των κονδυλίων με την εφαρμοστέα ενωσιακή και εθνική νομοθεσία. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θέσουν σε εφαρμογή αποτελεσματικά και αποδοτικά συστήματα ελέγχου και να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με το σύνολο της σχετικής εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις και τις κρατικές ενισχύσεις. Τα κράτη μέλη έχουν ευθύνη να διασφαλίζουν την προστασία των εν λόγω πόρων από περιπτώσεις απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων (που ορίζονται ως «σοβαρές παρατυπίες») και διπλής χρηματοδότησης⁷.

Η Επιτροπή αξιολόγησε τα εν λόγω συστήματα ελέγχου πριν από την έγκριση των σχεδίων και στη συνέχεια διενεργεί ελέγχους συστημάτων⁸.

Η στρατηγική ελέγχου της Επιτροπής προβλέπει τους εν λόγω ελέγχους συστημάτων για όλα τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου όλων των κρατών μελών. Το 2022 η Επιτροπή διενήργησε 16 ελέγχους συστημάτων που στόχευαν στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ⁹.

Αυτοί οι έλεγχοι συστημάτων καλύπτουν 16 συντονιστικούς φορείς και 48 φορείς υλοποίησης, όπως υπουργεία και οργανισμούς. Έως το τέλος του 2023 όλα τα κράτη μέλη θα έχουν ελεγχθεί τουλάχιστον μία φορά. Κατά το πρώτο τρίμηνο του 2023 πραγματοποιήθηκαν 5 αποστολές ελέγχου. Οι φορείς που ελέγχθηκαν επιλέχθηκαν βάσει εκτίμησης του κινδύνου.

⁶ Βλ. τμήμα 2.4.

⁷ Τον Σεπτέμβριο του 2021 η Ευρωπόλ, η OLAF, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η Eurojust και 21 κράτη μέλη ένωσαν τις δυνάμεις τους στο πλαίσιο της επιχείρησης SENTINEL για να προβλέψουν το αναμενόμενο κύμα απάτης που επηρεάζει τα κονδύλια ανάκαμψης. Για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. [έκθεση PIF για το 2021, στιγμιότυπο 11, σ. 28](#).

⁸ Όσον αφορά την αξιολόγηση των σχεδίων, βλ. [έκθεση PIF για το 2021, τμήμα 5.3](#).

⁹ Βουλγαρία, Τσεχία, Δανία, Εσθονία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβενία, Σλοβακία και Φινλανδία.

Η Επιτροπή, με βάση τις τρέχουσες ελεγκτικές εργασίες, εντόπισε διαφορές στον τρόπο με τον οποίο οι διάφοροι ελεγχθέντες φορείς υλοποίησης και συντονιστικοί φορείς εφαρμόζουν συστήματα εσωτερικού ελέγχου.

Στο πλαίσιο των ελέγχων κατά την εφαρμογή του ΜΑΑ εντοπίστηκαν ορθές πρακτικές μεταξύ ορισμένων φορέων υλοποίησης, όπως εκτίμηση κινδύνου όσον αφορά το ευαίσθητο προσωπικό, διαδικασίες για τον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων απάτης και διαφθοράς, ιδίως η χρήση εργαλείων εξόρυξης δεδομένων, διαδικασίες για τον εντοπισμό πιθανών συγκρούσεων συμφερόντων και διαδικασίες για την εξακρίβωση πιθανής διπλής χρηματοδότησης πριν από την έκδοση απόφασης χορήγησης επιχορηγήσεων.

Τα βασικά ζητήματα που ανέκυψαν αφορούσαν έλλειψη επαρκούς συντονισμού/εποπτείας από τους συντονιστικούς φορείς, ελλειψείς στρατηγικές καταπολέμησης της απάτης, έλλειψη στοιχείων στις εκτιμήσεις του κινδύνου απάτης, ανάγκη βελτίωσης των εκ των προτέρων ελέγχων με στόχο την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων, χαμηλή συμμετοχή σε δραστηριότητες κατάρτισης που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση για περιπτώσεις απάτης καθώς και ελλείψεις στην κοινοποίηση παρατυπιών στην OLAF για πιθανή διενέργεια έρευνας. Η Επιτροπή εκδίδει συστάσεις και τα κράτη μέλη έχουν συμφωνήσει ως προς τις προθεσμίες εφαρμογής των εν λόγω συστάσεων για την επίλυση αυτών των ζητημάτων.

2.3. Μεταφορά της οδηγίας PIF στο εθνικό δίκαιο — τρέχουσα κατάσταση

Στις 5 Ιουλίου 2017 εκδόθηκε η οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (οδηγία PIF)¹⁰. Η προθεσμία για τη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο έληξε στις 6 Ιουλίου 2019. Η Επιτροπή έλαβε μέτρα για την αντιμετώπιση ζητημάτων συμμόρφωσης που εκκρεμούσαν σε ορισμένα κράτη μέλη¹¹.

Έως το τέλος του 2022¹² κινήθηκαν διαδικασίες επί παραβάσει κατά 18 κρατών μελών για εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

Παράλληλα με την Τσεχία, για την οποία η διαδικασία επί παραβάσει περατώθηκε το 2022, πολλές από αυτές τις χώρες αναμένεται να συμμορφωθούν πλήρως με την οδηγία PIF κατά τους προσεχείς μήνες.

¹⁰ Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

¹¹ Βλ. [τιμήμα 5.1 της έκθεσης PIF για το 2021](#).

¹² Στις 10 Ιουνίου 2023 η Επιτροπή είχε κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει κατά 20 κρατών μελών για εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο. Από αυτές τις 20 διαδικασίες, δύο κινήθηκαν το 2023 (κατά Βουλγαρίας και Πολωνίας), μία περατώθηκε (κατά Τσεχίας) και σε μία άλλη υπόθεση (κατά Φινλανδίας) η Επιτροπή αποφάσισε να αποστείλει αιτιολογημένη γνώμη. Όσον αφορά τις υπόλοιπες 16 διαδικασίες (κατά Βελγίου, Κύπρου, Εσθονίας, Ελλάδας, Ισπανίας, Κροατίας, Ουγγαρίας, Λουξεμβούργου, Λετονίας, Μάλτας, Κάτω Χωρών, Πορτογαλίας, Ρουμανίας, Σουηδίας, Σλοβενίας και Σλοβακίας), η Επιτροπή βρίσκεται σε διαδικασία αξιολόγησης των απαντήσεων που έχει λάβει από τα κράτη μέλη στις προειδοποιητικές επιστολές.

2.4. Αναθεώρηση του σχεδίου δράσης που συνοδεύει τη στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης

Η τρέχουσα CAFS, η οποία εγκρίθηκε το 2019, αποσκοπεί στην περαιτέρω βελτίωση της πρόληψης, του εντοπισμού και της επιβολής κυρώσεων για απάτη, ενώ παρέχει ένα πλαίσιο στις συνεχιζόμενες προσπάθειες που καταβάλλει η Επιτροπή να μειώσει το επίπεδο απάτης σε βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ. Συνοδεύεται από σχέδιο δράσης στο οποίο περιέχονται 63 δράσεις που αφορούν την Επιτροπή, εκ των οποίων οι 60 είχαν ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2022 (ή βρίσκονται σε εξέλιξη εφόσον είναι διαρκούς χαρακτήρα). Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η Επιτροπή θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για την καταπολέμηση της απάτης και την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων, το 2022 η OLAF άρχισε προπαρασκευαστικές εργασίες για την αναθεώρηση του σχεδίου δράσης.

2.5. Πρόγραμμα της Ένωσης για την καταπολέμηση της απάτης

Το πρόγραμμα της Ένωσης για την καταπολέμηση της απάτης (UAFP), με προϋπολογισμό 181 εκατ. EUR για την περίοδο 2021-2027, παρέχει χρηματοδοτική στήριξη με στόχο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από τα κράτη μέλη· την οργάνωση της αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και συνεργασίας σε τελωνειακά και γεωργικά θέματα (συνιστώσα AFIS)· και την ανάπτυξη και συντήρηση του συστήματος διαχείρισης παρατυπιών (IMS) όσον αφορά την κοινοποίηση παρατυπιών από τα κράτη μέλη.

Με την απόφαση χρηματοδότησης του 2022 διατέθηκαν 15,4 εκατ. EUR στη συνιστώσα Hercule, 9 εκατ. EUR στη συνιστώσα AFIS και περίπου 1 εκατ. EUR στη συνιστώσα IMS. Τα διαθέσιμα κονδύλια εκτελέστηκαν επιτυχώς το 2022 μέσω της χρήσης διαφόρων διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων:

- δημοσιεύθηκαν και αξιολογήθηκαν δύο προσκλήσεις υποβολής προτάσεων με απονομή 38 επιχορηγήσεων σε αρχές κρατών μελών, πανεπιστήμια και ερευνητικά ιδρύματα·
- χρηματοδοτήθηκαν επίσης από το πρόγραμμα διάφορες δραστηριότητες προς όφελος των αρχών των κρατών μελών, όπως εξειδικευμένη εγκληματολογική κατάρτιση και κατάρτιση αναλυτών και πρόσβαση σε εμπορικές βάσεις δεδομένων·
- συνομολογήθηκαν διοικητικές ρυθμίσεις με το Κοινό Κέντρο Ερευνών με τις οποίες παρέχεται εξειδικευμένη αναλυτική υποστήριξη για τη διερεύνηση νέων μεθόδων εντοπισμού πιθανών περιπτώσεων τελωνειακής απάτης και, κατά περίπτωση, την ανάπτυξη συναφών εργαλείων ΤΠ για τις αρχές των κρατών μελών (λ.χ. εργαλείο αυτοματοποιημένης παρακολούθησης, ανάλυση κίνησης εμπορευματοκιβωτίων καθώς και αναλύσεις καπνού).

2.6. Προγράμματα της ΕΕ σχετικά με τα τελωνεία και τη φορολογία

2.6.1. Πρόγραμμα Fiscalis

Το πρόγραμμα Fiscalis αποσκοπεί στη στήριξη των φορολογικών αρχών για την ενίσχυση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, την καταπολέμηση της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής καθώς και τη βελτίωση της είσπραξης των φόρων συμβάλλοντας με αυτόν τον τρόπο στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων των κρατών μελών και των φορολογουμένων. Το πρόγραμμα στηρίζει τις αρμόδιες αρχές στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της φορολογίας διασφαλίζοντας την ανταλλαγή πληροφοριών, υποστηρίζοντας τη διοικητική συνεργασία και συμβάλλοντας στη μείωση του διοικητικού φόρτου των φορολογικών αρχών και του κόστους συμμόρφωσης για τους φορολογούμενους, κατά περίπτωση.

Το 2022 συνεχίστηκαν οι δραστηριότητες του προγράμματος Fiscalis στον τομέα της φορολογίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την ψηφιακή μετάβαση. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα χρηματοδότησε δραστηριότητες που στηρίζουν την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών και έδωσε έτσι στις φορολογικές διοικήσεις τη δυνατότητα να ενισχύσουν την ικανότητά τους στην αντιμετώπιση της φορολογικής απάτης, της φοροδιαφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού.

2.6.2. Πρόγραμμα «Τελωνεία»

Το πρόγραμμα της ΕΕ για τα τελωνεία στηρίζει την ανάπτυξη και τη λειτουργία των κεντρικών συστημάτων ΤΠ για τα τελωνεία στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην προστασία των δημοσιονομικών και οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και των κρατών μελών της.

Το 2022 συνεχίστηκαν οι δραστηριότητες του προγράμματος για τα τελωνεία σύμφωνα με τις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, και με σκοπό τη στήριξη της ομαλής λειτουργίας της τελωνειακής ένωσης. Ειδικότερα, όσον αφορά τα συστήματα ΤΠ, το 2022 άρχισε να λειτουργεί το σύστημα διαχείρισης τελωνειακών κινδύνων 2 (CRMS) με το οποίο επιτρέπεται η ανταλλαγή, σε πραγματικό χρόνο, πληροφοριών σχετικών με τους κινδύνους μεταξύ των τελωνειακών διοικήσεων των κρατών μελών και δίνεται η δυνατότητα να βελτιωθεί σημαντικά η ανταλλαγή των πληροφοριών σχετικών με τους κινδύνους και η επικοινωνία μεταξύ εμπειρογνομόνων των κρατών μελών που ασχολούνται με τους κινδύνους και τη διαχείριση κινδύνων.

2.6.3. Το πρόγραμμα του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για τον εξοπλισμό τελωνειακών ελέγχων

Το πρόγραμμα του μέσου χρηματοδοτικής στήριξης για τον εξοπλισμό τελωνειακών ελέγχων (CCEI) στηρίζει την αγορά, τη συντήρηση και την αναβάθμιση του εξοπλισμού τελωνειακών ελέγχων με στόχο τη μη επεμβατική επιθεώρηση, την ανίχνευση κρυμμένων αντικειμένων στον άνθρωπο, την ανίχνευση ακτινοβολίας, την ταυτοποίηση ραδιονουκλιδίου, την ανάλυση δειγμάτων σε εργαστήρια, τη δειγματοληψία και την ανάλυση δειγμάτων επιτόπου ταυτόχρονα με τη διεξαγωγή ελέγχου με χρήση φορητού εξοπλισμού και εργαλείων χειρός και άλλων ειδών εξοπλισμού καινοτόμου τεχνολογίας ανίχνευσης με στόχο τη μη επεμβατική επιθεώρηση.

Το 2022 μέσω των επιχορηγήσεων που υπογράφηκαν στο πλαίσιο του πρώτου πολυετούς προγράμματος εργασίας του CCEI δεσμεύθηκε ενωσιακή χρηματοδότηση ύψους 273,5 εκατ. EUR με στόχο τη συγχρηματοδότηση της αγοράς, της συντήρησης και της αναβάθμισης του προηγμένου εξοπλισμού τελωνειακών ελέγχων στα σημεία διέλευσης των συνόρων και στα τελωνειακά εργαστήρια σε ολόκληρη την Ένωση.

2.7. Το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την έκθεση PIF για το 2021

Στις 19 Ιανουαρίου 2023 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε το ψήφισμά του σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ για το έτος 2021¹³.

Στο ψήφισμα εκφράστηκε ικανοποίηση για τις προσπάθειες της Επιτροπής όσον αφορά την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και διατυπώθηκαν συστάσεις για περαιτέρω

¹³ Φάκελος διαδικασίας [2022/2152 \(INI\)](#).

δράση σε διάφορους τομείς που σχετίζονται με την καταπολέμηση της απάτης. Το ψήφισμα έλαβε υπό σημείωση το σημαντικό ρόλο που θα πρέπει να διαδραματίσει το Κοινοβούλιο στη διαχείριση του ΜΑΑ και ζητήθηκε η ενίσχυση της ψηφιοποίησης, της διαλειτουργικότητας των συστημάτων δεδομένων και της εναρμόνισης της παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων στην ΕΕ. Το Κοινοβούλιο επισήμανε σημαντικούς απειλές για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, όπως το διασυννοριακό οργανωμένο έγκλημα και η διαφθορά. Ζήτησε επίσης από την Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για τη σύσταση ενός διοργανικού φορέα δεοντολογίας, να ενισχύσει τους οικείους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου και να καθιερώσει «περίοδο αναμονής» για την αντιμετώπιση του φαινομένου της μεταπήδησης προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τόνισε τον ρόλο της OLAF, της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, της Eurojust και της Ευροπόλ στην καταπολέμηση της απάτης και της διαφθοράς και επανέλαβε την έκκλησή του για εξασφάλιση επαρκών πόρων στους εν λόγω φορείς. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε από την Επιτροπή να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει την αποτελεσματική μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας PIF, της οδηγίας (ΕΕ) 2018/843 (5η οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες)¹⁴ και της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 (οδηγία για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος)¹⁵. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επισήμανε ότι θα πρέπει να ελέγχονται καλύτερα τα κονδύλια που δαπανώνται σε τρίτες χώρες.

Στιγμιότυπο 1 — Απάντηση της Επιτροπής στο ψήφισμα του ΕΚ

Η Επιτροπή έχει ήδη αναλάβει δράση σε διάφορους τομείς που αναφέρονται στο ψήφισμα. Η προτεινόμενη αναδιατύπωση του δημοσιονομικού κανονισμού¹⁶ αποσκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω της ψηφιοποίησης της καταπολέμησης της απάτης. Όπως ανακοίνωσε η πρόεδρος κ. von der Leyen¹⁷, η Επιτροπή παρουσίασε πρόσφατα ολοκληρωμένη δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς¹⁸ που αποσκοπούν στην πρόληψη της διαφθοράς και την οικοδόμηση μιας νοοτροπίας ακεραιότητας, την εναρμόνιση των ορισμών των ποινικών αδικημάτων, την αύξηση του επιπέδου των ποινικών κυρώσεων και τη διασφάλιση αποτελεσματικών ερευνών και διώξεων για περιπτώσεις διαφθοράς (μεταξύ άλλων σε σχέση με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ). Η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση¹⁹ για από κοινού συμφωνία σύστασης διοργανικού φορέα δεοντολογίας. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία έχει προσλάβει επιπλέον προσωπικό για την αντιμετώπιση του αυξημένου φόρτου εργασίας. Το 2023 η OLAF θα προβεί σε λεπτομερή διαδικασία χαρτογράφησης των υπηρεσιών συντονισμού της καταπολέμησης της

¹⁴ Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 43).

¹⁵ Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019, σ. 17).

¹⁶ Βλ. τμήμα 2.1.

¹⁷ Ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης, 14 Σεπτεμβρίου 2022.

¹⁸ 3 Μαΐου 2023.

¹⁹ COM(2023) 311 final της 8ης Ιουνίου 2023.

2.8. Άλλες πρωτοβουλίες

2.8.1. Ρήτρες για την καταπολέμηση της απάτης σε διεθνείς συμφωνίες

Η συνομολόγηση κατάλληλων διατάξεων για την καταπολέμηση της απάτης στις διεθνείς συμφωνίες μεταξύ της ΕΕ και των εμπορικών εταίρων της, συμβάλλει καθοριστικά στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Το 2022 η Επιτροπή διαπραγματεύθηκε διατάξεις αμοιβαίας διοικητικής συνδρομής και αποτελεσματικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης σε τέσσερις διεθνείς συμφωνίες²¹.

2.8.2. 2ο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου καπνού

Το 2022 η Επιτροπή και η OLAF ολοκλήρωσαν την υλοποίηση των 49 δράσεων που περιλαμβάνονται στο δεύτερο σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση του παράνομου εμπορίου καπνού 2018-2022.

2.8.3. Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας

Η απάτη κατά του προϋπολογισμού της ΕΕ μπορεί επίσης να αποτελεί πρόδρομο αδίκημα σε άλλα εγκλήματα. Επομένως, μολονότι το νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας²² δεν συνδέεται άμεσα με την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ, θα μπορούσε εν προκειμένω να καταστεί συναφές. Η Επιτροπή εξακολουθεί να ενισχύει την εφαρμογή του πλαισίου πολιτικής για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και προσπαθεί να καθιερώσει καλή συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών με την επερχόμενη αρχή για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

²⁰ Περισσότερες πληροφορίες περιέχονται στην επίσημη απάντηση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

²¹ Αυστραλία, Ινδονησία, Ινδία και Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά το Γιβραλτάρ.

²² <https://finance.ec.europa.eu/financial-crime/eu-context-anti-money-laundering-and-counter-terror-financing-terrorisml>. Κατά τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης, όλα τα κράτη μέλη έχουν αναφέρει την πλήρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της πέμπτης οδηγίας για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες [Οδηγία (ΕΕ) 2018/843] σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

3. ΜΕΤΡΑ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΕΕ

3.1. Εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης

Κατόπιν της συνεχούς ενθάρρυνσης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη να εγκρίνουν εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της απάτης (NAFS), το 2022 μόνο τρία κράτη μέλη δήλωσαν ότι δεν διαθέτουν στρατηγική για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Οι προσεγγίσεις που ακολούθησαν τα υπόλοιπα 24 κράτη μέλη διέφεραν σε μεγάλο βαθμό²³.

15 κράτη μέλη έχουν θεσπίσει NAFS. Πέντε κράτη μέλη ανέφεραν ότι βρίσκονταν σε διαδικασία εκπόνησης ή ήταν πολύ κοντά στην έγκριση στρατηγικής, ενώ τέσσερα επιπλέον κράτη μέλη ανέφεραν ότι έχουν εγκρίνει εναλλακτική στρατηγική²⁴.

Σχήμα 1: Επισκόπηση του είδους της στρατηγικής για την καταπολέμηση της απάτης που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη και των τομέων που καλύπτει

Είδος	Κράτος μέλος																											
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	ES	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK	
Εθνική AFS																												
Περιφερειακή AFS																												
Τομεακή εθνική στρατηγική																												
Τομεακή περιφερειακή στρατηγική																												
Καταπολέμηση της διαφθοράς																												
Άλλο																												
Πεδίο																												
Συνοχή																												
Γεωργία																												
Αλιεία																												
Πρόγραμμα «Τελωνεία»																												
ΦΠΑ																												
ΜΑΑ																												
Άλλο																												

ΝΑΙ, NAFS		ΝΑΙ
ΝΑΙ, άλλη AFS		ΟΧΙ
ΟΧΙ, αλλά αναπτύσσεται		
ΟΧΙ, κανένα σχέδιο		

Εννέα από τις 15 NAFS ήταν οριζόντιες και κάλυπταν πλήρως τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ. Στο πλαίσιο των άλλων εθνικών στρατηγικών υιοθετούνται διαφορετικές προσεγγίσεις και στοχεύονται συγκεκριμένοι ή πολλαπλοί τομείς, όπως οι δαπάνες (επιμερισμένη διαχείριση και ΜΑΑ) τα τελωνεία ή ο ΦΠΑ.

Και τα πέντε κράτη μέλη στα οποία η διαδικασία ανάπτυξης NAFS βρισκόταν σε εξέλιξη ανέφεραν ότι οι στρατηγικές τους θα ήταν οριζόντιες.

²³ Οι πληροφορίες συγκεντρώθηκαν μέσω ειδικού ερωτηματολογίου. Βλ. το έγγραφο «Measures adopted by the Member States to implement Article 325 TFEU» (Μέτρα που ενέκριναν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του άρθρου 325 της ΣΛΕΕ) το οποίο συνοδεύει την παρούσα έκθεση.

²⁴ Η προσέγγιση της Γερμανίας, η οποία βασίζεται σε περιφερειακές και τομεακές στρατηγικές, καλύπτει τους τομείς της συνοχής, του ΜΑΑ καθώς και άλλους τομείς. Η Κύπρος και η Σουηδία διαθέτουν στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς που καλύπτει επίσης τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ, ενώ η Σλοβενία έχει καταρτίσει ειδική στρατηγική για τον ΜΑΑ.

3.2. Μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης που θεσπίζονται σε εθνικό επίπεδο

Το 2022 τα κράτη μέλη ανέφεραν 72 μέτρα που αποσκοπούσαν στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Μεταξύ των 72 μέτρων που εγκρίθηκαν τα 52 ήταν «μεμονωμένα» μέτρα ενώ τα 20 ήταν ολοκληρωμένες δέσμες μέτρων²⁵.

Τα μέτρα ήταν κυρίως τομεακού χαρακτήρα και αφορούσαν ιδίως τις δαπάνες επιμερισμένης διαχείρισης (πολιτικές για τη γεωργία, την αλιεία και τη συνοχή) και τον ΜΑΑ. Προορίζονταν κυρίως για την πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης και άλλων παρατυπιών σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Μεταξύ των θεμάτων που επαναλαμβάνονταν ήταν η μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης. (οδηγία για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος), ο ΜΑΑ και η συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Σχήμα 2 — Συνοπτική παρουσίαση των μέτρων που ανέφεραν τα κράτη μέλη το 2022

Κράτος μέλος	Μέτρα που εγκρίθηκαν
Αυστρία	Συνέχισε να επικαιροποιεί τα οικεία διοικητικά μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης εστιάζοντας στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης σε βάρος της ευρωπαϊκής πολιτικής συνοχής και των γεωργικών ταμείων.
Βέλγιο	Έθεσε σε εφαρμογή τρία μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης. Ενώ στο επίκεντρο του τομεακού νομοθετικού μέτρου ήταν ο εντοπισμός, η διερεύνηση και η δίωξη περιπτώσεων απάτης, η δέσμη νομοθετικών μέτρων που ανέφερε η χώρα αφορούσε πολλούς τομείς, στους οποίους προωθούνταν η πρόληψη και ο εντοπισμός περιπτώσεων απάτης. Το μόνο μη νομοθετικό μέτρο που ανέφερε το Βέλγιο ήταν η επικαιροποίηση σε επίπεδο οργάνωσης της διαχείρισης των κονδυλίων του ΜΑΑ στη Βαλονία, γεγονός που ενίσχυσε τη διερεύνηση και τη δίωξη περιπτώσεων απάτης σε βάρος των κονδυλίων.
Βουλγαρία	Τα μέτρα για την καταπολέμηση της απάτης ήταν κυρίως νομοθετικής φύσης και κάλυπταν ολόκληρο τον κύκλο καταπολέμησης της απάτης. Εγκρίθηκαν δύο επικαιροποιήσεις της νομοθεσίας, εκ των οποίων η πρώτη εστίασε στα ταμεία γεωργίας, αλιείας, συνοχής, στο ΤΕΒΑ και στο ΤΑΜΕ, ενώ η δεύτερη επικαιροποίηση ήταν οριζόντια. Το τρίτο νομοθετικό μέτρο συνδυάστηκε με διοικητικές αλλαγές που αποσκοπούσαν στη συνολική προστασία των κονδυλίων της ΕΕ στο πλαίσιο του ΜΑΑ.
Κροατία	Δύο οριζόντια μέτρα και ειδικότερα ένα νομοθετικό μέτρο που διασφαλίζει τη δήμευση των προϊόντων εγκλήματος και ένα άλλο επιχειρησιακό μέτρο που ενισχύει τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, καθώς και επιχειρησιακές αλλαγές στη διαχείριση των ταμείων συνοχής με τη χρήση του συστήματος Arachne. Από κοινού καλύπτουν ολόκληρο τον κύκλο καταπολέμησης της απάτης.
Κύπρος	Νομοθετικό μέτρο που αποσκοπούσε στην καλύτερη προστασία των μαρτύρων

²⁵ Τα μέτρα PIF τα οποία εγκρίθηκαν από τα κράτη μέλη έχουν υποβληθεί σε έκθεση στο πλαίσιο ειδικής έρευνας. Τα μέτρα που βασίζονται σε μεμονωμένη «πράξη» αναφέρονται ως «μεμονωμένα μέτρα» για να διακρίνονται από τα μέτρα που εφαρμόζονται βάσει δέσμης διαφορετικών πράξεων (νομικών ή διοικητικών) ή πρωτοβουλιών πολιτικής. Για πλήρη επισκόπηση και λεπτομερή περιγραφή των μέτρων που συνοψίζονται στο παρόν τμήμα, βλ. το έγγραφο «Measures adopted by the Member States to protect the EU's financial interests in 2022» (Μέτρα που ενέκριναν τα κράτη μέλη για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ το 2022) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση.

	δημοσίου συμφέροντος μέσω της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο της οδηγίας για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος, με αποτέλεσμα την ενίσχυση της πρόληψης, του εντοπισμού, της διερεύνησης και της δίωξης της απάτης. Ένα δεύτερο νομοθετικό μέτρο εστίασε στην ενίσχυση της ακεραιότητας και της διαφάνειας στις διαδικασίες λήψης δημόσιων αποφάσεων, καλύπτοντας όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Στη δέσμη μέτρων που εγκρίθηκε από την Κύπρο έχουν στοχευθεί ο ΜΑΑ και διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, αποσκοπώντας στην πρόληψη απάτης.
Τσεχία	Τρία τομεακά επιχειρησιακά μέτρα που στοχεύουν σε όλα τα στάδια πλην του εντοπισμού της απάτης. Με το πρώτο μέτρο τέθηκε σε εφαρμογή η επιβολή των κυρώσεων της ΕΕ κατά της Ρωσικής Ομοσπονδίας και ενισχύθηκε ο συντονισμός, η συνεργασία και η ροή πληροφοριών μεταξύ των τσεχικών αρχών. Με το δεύτερο μέτρο διασυνδέθηκε το μητρώο πραγματικών δικαιούχων με τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούνται στη διαχείριση των ταμείων αλιείας και συνοχής, ενώ με το τρίτο μέτρο ολοκληρώθηκαν όλα τα μεθοδολογικά έγγραφα για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΑΠ) 2021-2027.
Δανία	Το πρώτο μέτρο αποσκοπούσε στην καλύτερη πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης σε βάρος των ταμείων της πολιτικής συνοχής, μέσω της βελτίωσης των δεδομένων που χρησιμοποιεί η Δανική Αρχή Επιχειρήσεων. Με το δεύτερο μέτρο ενισχύθηκαν αυτοί οι στόχοι μέσω της διασφάλισης της ορθής εφαρμογής των κανόνων περί αποδοχών. Στόχος του τρίτου μέτρου ήταν η ενίσχυση της ικανότητας του γεωργικού οργανισμού της χώρας να καταπολεμά την απάτη και τη φοροδιαφυγή.
Εσθονία	Η δράση για την καταπολέμηση της απάτης επικεντρώθηκε στην πρόληψη και τον εντοπισμό της απάτης. Όσον αφορά το σκέλος των εσόδων, η Εσθονία δημιούργησε ένα εργαλείο ΤΠ το οποίο συγκρίνει τις τιμές που δηλώνονται με αυτές που περιλαμβάνονται στο εργαλείο. Με το δεύτερο μέτρο συνδέθηκαν αυτόματα οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων με τα εξοφληθέντα τιμολόγια και με αυτόν τον τρόπο ενισχύθηκε ο έλεγχος. Τρίτον, η Εσθονία επικαιροποίησε τον οικείο κατάλογο δραστηριοτήτων κατάρτισης για την καταπολέμηση της απάτης.
Φινλανδία	Δύο μέτρα τα οποία αμφότερα στόχευαν πρωτίστως στην ενίσχυση της πρόληψης της απάτης με οριζόντιο τρόπο και σε σχέση με τα κονδύλια του ΜΑΑ. Στο πρώτο μέτρο περιλαμβάνονταν κατευθυντήριες γραμμές για τον περιορισμό της διαφθοράς στην κεντρική κρατική διοίκηση, η οποία εκτελεί και εποπτεύει τη διαχείριση των κονδυλίων της ΕΕ. Το δεύτερο μέτρο αφορούσε σεμινάρια κατάρτισης σχετικά με την πρόληψη της απάτης για τον ΜΑΑ.
Γαλλία	Τρία μέτρα που καλύπτουν στο σύνολό τους τον εντοπισμό απάτης. Με το πρώτο μέτρο εναρμονίστηκε η γαλλική νομοθεσία με τη νομοθεσία της ΕΕ για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος και την προστασία τους σε όλους τους τομείς. Το δεύτερο μέτρο, το οποίο ήταν επίσης οριζόντιο, αφορούσε τη σύναψη συμφωνίας παροχής κατάρτισης και την παροχή ειδικών εκπαιδύσεων κατάρτισης σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Το τρίτο μέτρο στόχευε συγκεκριμένα τον ΜΑΑ και αφορούσε τη συγκρότηση ειδικής ομάδας για την παρακολούθηση και την πρόβλεψη των κινδύνων απάτης.
Γερμανία	Τρία μέτρα που αποσκοπούσαν κατά κύριο λόγο στην πρόληψη της απάτης σε βάρος των ταμείων της ΕΕ —συμπεριλαμβανομένων των ταμείων γεωργίας, αλιείας και συνοχής— αλλά και στα υπόλοιπα τρία στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Τα εν λόγω μέτρα κυμαίνονται από την εκπόνηση νέου εγγράφου στρατηγικής έως τη στρατηγική επικαιροποίηση και την ανάπτυξη επικαιροποιημένου εργαλείου αυτοαξιολόγησης.
Ελλάδα	Τρία νομοθετικά μέτρα που στόχευαν κυρίως στα πρώτα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Το πρώτο μέτρο ήταν οριζόντιο ενώ τα άλλα δύο μέτρα

	επικεντρώθηκαν στον ΜΑΑ και στα ταμεία γεωργίας και αλιείας. Με το οριζόντιο μέτρο μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο η οδηγία για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος. Με το δεύτερο μέτρο προστέθηκε ειδική μονάδα στην ελληνική υπηρεσία συντονισμού του ΜΑΑ για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την ανάκτηση και την επιβολή κυρώσεων. Με το τρίτο μέτρο, κατόπιν σύστασης της ΕΕ, διαχωρίστηκαν οι διοικητικοί από τους επιτόπιους ελέγχους στο πλαίσιο της διαχείρισης των ταμείων γεωργίας και αλιείας.
Ουγγαρία	Τρία μέτρα τα οποία επικεντρώνονται κυρίως στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Με το πρώτο μέτρο εκπληρώνονται οι όροι που περιλαμβάνονται στην κοινοποίηση που απέστειλε η Επιτροπή στην Ουγγαρία στο πλαίσιο του μηχανισμού αιρεσιμότητας —ο οποίος αφορά το σύστημα δημόσιων συμβάσεων της χώρας— μέσω θέσπισης νέας νομοθεσίας και επιχειρησιακής επικαιροποίησης. Με το δεύτερο μέτρο ενισχύθηκε η συνεργασία μεταξύ της Ουγγαρίας και της OLAF στον τομέα των ερευνών. Το τρίτο μέτρο στόχευε σε πολλαπλά κονδύλια και περιλάμβανε νέες ενέργειες νομοθετικής, οργανωτικής και επιχειρησιακής φύσης με τις οποίες τέθηκαν οι βάσεις για τη δημιουργία δύο φορέων που θα ελέγχουν τα κονδύλια της ΕΕ.
Ιρλανδία	Δύο οργανωτικά μέτρα στήριζαν την ανάληψη ενδεδειγμένης δράσης για την καταπολέμηση της απάτης σε όλα τα στάδια του κύκλου διαχείρισης των ταμείων γεωργίας και αλιείας. Με το πρώτο μέτρο βελτιώθηκε η χρήση του μητρώου περιπτώσεων απάτης, ενώ με το δεύτερο μέτρο δημιουργήθηκε λύση ΤΠ για τις δηλώσεις σύγκρουσης συμφερόντων.
Ιταλία	Τρία μέτρα εστίασαν στα έσοδα και κάλυψαν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Το πρώτο μέτρο αποσκοπούσε στον περιορισμό της φοροδιαφυγής και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που συνδέονταν με την είσοδο κινεζικών εμπορευμάτων τα οποία δεν δηλώθηκαν δεόντως στο έδαφος της ΕΕ. Το δεύτερο μέτρο αφορούσε σχέδιο για την τελωνειακή απάτη και την απάτη στον τομέα του ΦΠΑ. Με το τρίτο μέτρο ευθυγραμμίστηκε η ιταλική νομοθεσία με τη νομοθεσία της ΕΕ όσον αφορά τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων.
Λετονία	Τρία μέτρα που αποσκοπούσαν στη βελτίωση του εντοπισμού περιπτώσεων απάτης με οριζόντιο τρόπο και σε σχέση με τη φορολογική απάτη. Το πρώτο μέτρο αφορούσε εργαλείο ΤΠ που χρησιμοποιούνταν για την αναζήτηση πιθανών ενδείξεων απάτης (red flags) σε ελέγχους και επαληθεύσεις εσόδων και δαπανών. Το δεύτερο μέτρο αφορούσε σειρά μαθημάτων ηλεκτρονικής μάθησης σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, που διατίθενται σε όλη τη χώρα, ενώ το τρίτο μέτρο αφορούσε την παροχή κατάρτισης για ανάπτυξη ικανοτήτων του προσωπικού που απασχολείται στους τομείς των εσόδων και του ελέγχου.
Λιθουανία	Μη διαθέσιμα
Λουξεμβούργο	Δύο μέτρα καλύπτουν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Με το πρώτο μέτρο ευθυγραμμίστηκε η νομοθεσία του Λουξεμβούργου όσον αφορά την αμοιβαία συνδρομή και την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας με τα διεθνή πρότυπα, ενώ το δεύτερο μέτρο αφορούσε το πλαίσιο στο οποίο βασίζεται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της χώρας.
Μάλτα	Ένα οριζόντιο μέτρο που στοχεύει στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης: η πρώτη εθνική εκτίμηση κινδύνου που εκπόνησε η χώρα για την απάτη και τη διαφθορά.
Κάτω Χώρες	Το πρώτο μέτρο, το οποίο είναι οριζόντιο, διασφαλίζει ότι θα υπάρχει δυνατότητα εφαρμογής και επαληθεύσης της μελλοντικής νομοθεσίας προτού τεθεί σε ισχύ. Με

	το δεύτερο μέτρο βελτιώθηκε η υποβολή εκθέσεων από τις Κάτω Χώρες σχετικά με τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους. Το τρίτο μέτρο ήταν ένα επικαιροποιημένο πλαίσιο εκτίμησης του κινδύνου απάτης για τα ταμεία αλιείας.
Πολωνία	Τρία μέτρα επικεντρώθηκαν στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης στους τομείς των φορολογικών εσόδων, της συνοχής και των γεωργικών ταμείων. Με το πρώτο μέτρο δημιουργείται εθνικό σύστημα ηλεκτρονικής τιμολόγησης. Με το δεύτερο μέτρο δημιουργήθηκε εργαλείο ΤΠ που χρησιμοποιείται για τους ελέγχους έργων της ΕΕ. Η τρίτη δράση καθόρισε τις πρακτικές για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων για το προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης.
Πορτογαλία	Τρεις δέσμες επιχειρησιακών μέτρων για την καταπολέμηση της απάτης όσον αφορά τα τελωνεία, τους φόρους, διάφορα ταμεία καθώς και τα ταμεία γεωργίας και αλιείας. Με το πρώτο μέτρο επικαιροποιήθηκε το στρατηγικό σχέδιο για την καταπολέμηση της φορολογικής και τελωνειακής απάτης. Με το δεύτερο μέτρο επικαιροποιήθηκε η NAFS και με το τρίτο μέτρο επικαιροποιήθηκε η στρατηγική για τους εκ των προτέρων ελέγχους ποιότητας της χρηματοδότησης της γεωργίας και της αλιείας.
Ρουμανία	Τρία νομοθετικά μέτρα αφορούσαν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης, αλλά ιδίως την πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης, με οριζόντιο τρόπο και σε σχέση τόσο με τον ΜΑΑ όσο και με διάφορα ταμεία. Το πρώτο μέτρο, το οποίο ήταν οριζόντιο, αφορούσε τη μεταφορά της οδηγίας για τους μάρτυρες δημοσίου συμφέροντος στο εσωτερικό δίκαιο. Το μέτρο στο πλαίσιο του ΜΑΑ ρύθμιζε τη διάθεση των κονδυλίων, όπως και το τρίτο μέτρο, το οποίο ρύθμιζε την πολλαπλή χρηματοδότηση από την ΕΕ.
Σλοβακία	Τρία μέτρα που αφορούν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Με το πρώτο μέτρο τροποποιήθηκαν οι κανόνες που διέπουν την κατανομή των κονδυλίων στους τομείς της αλιείας, της συνοχής, της μετανάστευσης και του ασύλου. Το δεύτερο μέτρο αφορούσε συμφωνία συνεργασίας με την οποία καθορίστηκε η μελλοντική συνεισφορά των αρμόδιων αρχών για αποτελεσματικότερο έλεγχο των κονδυλίων, ενώ με το τρίτο μέτρο επικαιροποιήθηκε η κατανομή των κονδυλίων του ΜΑΑ.
Σλοβενία	Το πρώτο μέτρο επικεντρώθηκε στη φορολογική απάτη και στην ενίσχυση των τελωνείων, ιδίως στην πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης. Με το δεύτερο μέτρο τροποποιήθηκαν οι διαδικασίες ελέγχου και παρακολούθησης όσον αφορά τα ταμεία αλιείας. Με το τρίτο μέτρο καταρτίστηκε εγχειρίδιο για την εφαρμογή του ΜΑΑ από τον συντονιστικό φορέα της χώρας.
Ισπανία	Με το πρώτο μέτρο θεσπίζονται νέοι κανόνες για χρηματοοικονομικές και άλλες πληροφορίες σχετικά με την απάτη. Το δεύτερο μέτρο περιλάμβανε συμφωνία ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ διαφόρων αρμόδιων αρχών. Με το τρίτο μέτρο, το οποίο αφορούσε ειδικά τον ΜΑΑ, θεσπίστηκαν κανόνες για τη συστηματική ανάλυση των κινδύνων σύγκρουσης συμφερόντων.
Σουηδία	Τρία οριζόντια μέτρα κάλυψαν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Το πρώτο μέτρο ήταν προπαρασκευαστικό για την προσχώρηση της Σουηδίας στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία. Το δεύτερο μέτρο αφορούσε τις δραστηριότητες του φορέα που ασχολείται αποκλειστικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Το τρίτο μέτρο είχε στόχο να μειωθούν οι καταχρήσεις επιδοτήσεων και τα ποσοστά απάτης και φοροδιαφυγής στον τομέα του ΦΠΑ.

3.3. Εφαρμογή των συστάσεων της Επιτροπής του 2021 προς τα κράτη μέλη

Στην έκθεση PIF για το 2021 η Επιτροπή διατύπωσε τέσσερις συστάσεις προς τα κράτη μέλη οι οποίες αφορούσαν: α) την ορθή μεταφορά της οδηγίας PIF στο εθνικό δίκαιο· β) τη συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία· γ) την ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης· και δ) την ενίσχυση της ανάλυσης του κινδύνου απάτης²⁶.

Η κατάσταση όσον αφορά την οδηγία PIF περιγράφεται στο [τμήμα 2.3](#).

Όσον αφορά τη συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η Σουηδία ανέφερε ότι το 2022 βρίσκονταν σε εξέλιξη οι προπαρασκευαστικές εργασίες περαιτέρω νομοθετικών ενεργειών ενόψει της μελλοντικής συμμετοχής της χώρας στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Όσον αφορά την ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης, το σύστημα Arachne ήταν μακράν το ευρύτερα χρησιμοποιούμενο σύστημα ΤΠ (από 21 κράτη μέλη) για τη στήριξη των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών (ΕΔΕΤ) και του ΜΑΑ. Πολλά κράτη μέλη χρησιμοποιούσαν τα δικά τους ειδικά εργαλεία ΤΠ για την καταπολέμηση της απάτης, συχνά σε συνδυασμό με ενωσιακά εργαλεία, αν και τα εν λόγω εργαλεία σπανίως ήταν διαλειτουργικά.

Σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής, τα περισσότερα κράτη μέλη ενσωμάτωσαν τα εν λόγω εργαλεία ΤΠ στην καταπολέμηση της απάτης, ώστε να εμπλουτίσουν τα δεδομένα και να βελτιώσουν τα προειδοποιητικά σήματα, τους δείκτες κινδύνου και τις βαθμολογίες.

Σχήμα 3: Εργαλεία ΤΠ που χρησιμοποιούν τα κράτη μέλη

Σύστημα ΤΠ	Κράτος μέλος																									
	AT	BE	BG	CY	CZ	DE	DK	ES	FI	FR	GR	HR	HU	IE	IT	LT	LU	LV	MT	NL	PL	PT	RO	SE	SI	SK
EE																										
KM																										

ΝΑΙ, επίπεδο ΕΕ	
ΝΑΙ, επίπεδο κράτους μέλους	
ΟΧΙ	

Συνολικά, με βάση την αξιολόγηση των κρατών μελών, η ψηφιοποίηση ενίσχυσε την πρόληψη και τον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης και απλοποίησε τις διοικητικές διαδικασίες. Χώρες όπως η Φινλανδία, οι οποίες βασίζονταν σε μη ενωσιακά εργαλεία, ανέφεραν ότι η πιθανή επιβάρυνση που θα επέφερε η προσαρμογή της εσωτερικής νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων για να καταστεί δυνατή, για παράδειγμα, η χρήση του συστήματος Arachne, τις εμπόδιζε να προχωρήσουν στην εν λόγω προσαρμογή.

Όσον αφορά την ενίσχυση της ανάλυσης κινδύνου, 14 κράτη μέλη έκριναν ότι είχαν εφαρμόσει πλήρως την εν λόγω σύσταση, επανέλαβαν την προορατική τους προσέγγιση για την καταπολέμηση της απάτης σε βάρος του προϋπολογισμού της ΕΕ και παρουσίασαν πρόσφατες πρωτοβουλίες. Ως προς το σκέλος των εσόδων, τα κράτη μέλη επισήμαναν την απόφαση σχετικά με τα κριτήρια δημοσιονομικού κινδύνου²⁷ με την οποία στηρίζεται η χρήση εθνικών και ενωσιακών εργαλείων ΤΠ, όπως το CRMS και το AFIS, που συνέδραμαν τις φορολογικές και τελωνειακές αρχές στην εξόρυξη και τον εμπλουτισμό δεδομένων από διάφορες πηγές και στην ανταλλαγή δεδομένων, αφενός, μεταξύ των κρατών μελών και, αφετέρου, με τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Ως προς το σκέλος των δαπανών, τα κράτη μέλη επισήμαναν ορισμένα —ειδικά ανά πλαίσιο— συστήματα διαχείρισης του κινδύνου απάτης, τα οποία αναπτύχθηκαν από τις

²⁶ Για πλήρη επισκόπηση και λεπτομερή περιγραφή των επακόλουθων ενεργειών που συνοψίζονται στο παρόν τμήμα, βλ. το έγγραφο «Implementation of the 2021 recommendations by the Member States» (Εφαρμογή των συστάσεων του 2021 από τα κράτη μέλη) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση.

²⁷ C(2018)3293 final.

διαχειριστικές αρχές των ταμείων της ΕΕ, καθώς και τον συντονισμό σε ανώτατο επίπεδο²⁸, τη χρήση εργαλείων ΤΠ, όπως το Arachne, και την παροχή ειδικής κατάρτισης.

Τα κράτη μέλη που δήλωσαν ότι έχουν εφαρμόσει μερικώς τη σύσταση (12) ανέφεραν ότι έλαβαν παρόμοια μέτρα, αλλά είτε ως προς το σκέλος των εσόδων είτε ως προς το σκέλος των δαπανών.

4. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΤΥΠΙΩΝ, ΤΗΣ ΑΠΑΤΗΣ, ΤΗΣ ΔΙΑΦΘΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗΣ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΠΟΥ ΑΠΟΒΑΙΝΟΥΝ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΕ

4.1. Γενική επισκόπηση

Από επιχειρησιακή άποψη, η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ από περιπτώσεις απάτης, παρατυπίες και άλλες παράνομες δραστηριότητες ανατίθεται στις εθνικές αρχές, στην OLAF και στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Στο παρόν τμήμα περιλαμβάνονται στοιχεία σχετικά με παρατυπίες και περιπτώσεις απάτης που εντοπίστηκαν από τα κράτη μέλη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που σχετίζονται με τις άμεσες δαπάνες²⁹. Παρέχονται επίσης πληροφορίες σχετικά με τις έρευνες της OLAF και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας³⁰.

Το 2022 κοινοποιήθηκαν συνολικά 12 455 παρατυπίες, αξίας 1,77 δισ. EUR. Σημειώθηκε ελαφρά αύξηση στις κοινοποιηθείσες παρατυπίες σε σύγκριση με το 2021 (+ 7 %), ενώ τα σχετικά ποσά μειώθηκαν (-13 %).

Το 2022 ο αριθμός των δόλιων παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν ανήλθε σε 1 139 (+ 2 % σε σύγκριση με το 2021), παραμένοντας σχετικά σταθερός κατά την τελευταία πενταετία. Τα χρηματικά ποσά που συνδέονται με αυτές τις περιπτώσεις παρουσίασαν μεγαλύτερες διαφορές—λόγω του περιορισμένου αριθμού μεμονωμένων περιπτώσεων με υψηλό δημοσιονομικό αντίκτυπο— και μειώθηκαν σε 300 εκατ. EUR το 2022 (-62 % σε σύγκριση με το 2021)³¹. Ο αριθμός και ο δημοσιονομικός αντίκτυπος των μη δόλιων παρατυπιών κορυφώθηκε το 2022 με συνεχή αυξητική τάση κατά την πενταετία, ενώ σημειώθηκαν 11 316 παρατυπίες (+ 8 % σε σύγκριση με το 2021) που αφορούσαν ποσά ύψους 1,47 δισ. EUR (+17 %).

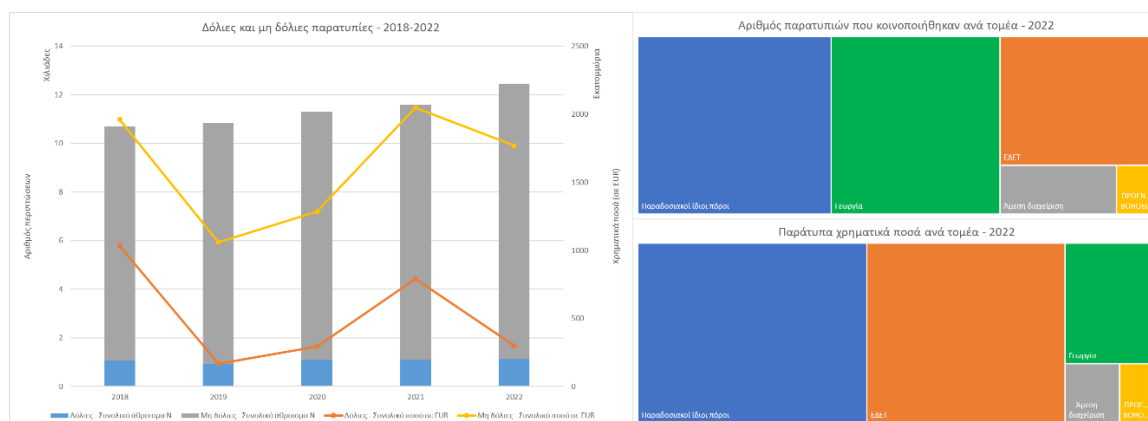
²⁸ Βουλγαρία, Κύπρος, Μάλτα και Σλοβακία.

²⁹ Τα στοιχεία αυτά προέρχονται από το λογιστικό σύστημα ABAC της Επιτροπής.

³⁰ Βλ. τμήματα 4.1.1 και 4.1.2 αντίστοιχα, στα οποία οι πληροφορίες προέρχονται από τις οικείες εκθέσεις. Η έκθεση της OLAF για το 2022 είναι διαθέσιμη [εδώ](#). Η ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το 2022 είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

³¹ Το ποσό αυτό διορθώνει σημαντικά το ποσό που δημοσιεύτηκε στην έκθεση PIF του 2021 (ύψους 1,83 δισ. EUR) κατόπιν ορισμένων σφαλμάτων αναφοράς που συνδέονταν με τη μη ορθή χρήση των εθνικών νομισμάτων και όχι του ευρώ.

Σχήμα 4: Κοινοποιηθείσες παρατυπίες και συναφή χρηματικά ποσά — 2018-2022· παρατυπίες και συναφή χρηματικά ποσά ανά τομέα προϋπολογισμού — 2022

4.1.1. Έρευνες από την OLAF

Το 2022 η OLAF ολοκλήρωσε τις έρευνές της σε 256 υποθέσεις, εξέδωσε 275 συστάσεις, εκ των οποίων οι 153 ήταν οικονομικές, για συνολικό συνιστώμενο ποσό προς ανάκτηση ύψους 426,8 εκατ. EUR και απέτρεψε αδικαιολόγητη δαπάνη ύψους 197,9 εκατ. EUR. Κατά την ίδια περίοδο κινήθηκαν 192 νέες έρευνες, εκ των οποίων 30 (16 %) σχετίζονταν με τους ίδιους πόρους και το παράνομο εμπόριο, 73 (38 %) με την επιμερισμένη διαχείριση, 16 (8 %) με την έμμεση διαχείριση και 44 (23 %) με την άμεση διαχείριση. Όσον αφορά τα εσωτερικά θέματα κινήθηκαν 29 έρευνες (15 %).

Η OLAF διερεύνησε ισχυρισμούς και περιπτώσεις αθέμιτης σύμπραξης, νόθευσης των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, σύγκρουσης συμφερόντων, υπερτιμολογήσεων, δασμοδιαφυγής, λαθρεμπορίου και παραποίησης.

4.1.2. Έρευνες από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία

Το 2022 η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία κίνησε 865 έρευνες που αφορούσαν εκτιμώμενες ζημιές ύψους 9,9 δισ. EUR³². Στο τέλος του 2022 βρίσκονταν σε εξέλιξη 1 117 έρευνες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας οι οποίες αφορούσαν εκτιμώμενη ζημία ύψους 14,1 δισ. EUR και σχεδόν το ήμισυ του ποσού αυτού (6,7 δισ. EUR) συνδεόταν με 185 έρευνες σχετικά με τον ΦΠΑ³³. 692 έρευνες αφορούσαν περιπτώσεις απάτης στον τομέα των δαπανών.

Μεταξύ των τυπολογιών που εντοπίστηκαν στις εν λόγω έρευνες που βρίσκονται σε εξέλιξη, 679 αδικήματα αφορούν περιπτώσεις απάτης για δαπάνες που δεν σχετίζονται με δημόσιες συμβάσεις, 224 αφορούν περιπτώσεις απάτης για δαπάνες που σχετίζονται με δημόσιες συμβάσεις, 87 σχετίζονται με διαφθορά, 48 με υπεξαίρεση, 116 με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, 236 με απάτη στον τομέα των εσόδων εκτός ΦΠΑ και 427 με απάτη στον τομέα των εσόδων από τον ΦΠΑ.

³² Η εκτιμώμενη συνολική ζημία υπολογίζεται με βάση τις αξίες που λαμβάνονται υπόψη ενώ οι έρευνες βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη. Τα στοιχεία που αναφέρονται στο παρόν τμήμα περιλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας για το 2022.

³³ Η απάτη στον τομέα του ΦΠΑ δεν λαμβάνεται υπόψη στην παρούσα έκθεση.

4.2. Έσοδα — Παραδοσιακοί ίδιοι πόροι³⁴

Το 2022 ο αριθμός των δόλιων και μη δόλιων παρατυπιών (4 661) σε σχέση με τους παραδοσιακούς ίδιους πόρους (ΠΠΠ) ήταν κατά 7,6 % υψηλότερος από τον μέσο αριθμό των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν κατά την τελευταία πενταετία. Ο αριθμός των δόλιων παρατυπιών μειώθηκε κατά 6,8 % και ο αριθμός των μη δόλιων παρατυπιών αυξήθηκε κατά 9,4 % σε σύγκριση με τον μέσο όρο πενταετίας για την περίοδο 2018-2022. Το συνολικό ποσό των ΠΠΠ που εκτιμήθηκε και βεβαιώθηκε από τα κράτη μέλη αυξήθηκε κατά 47 % και ανήλθε σε 783 εκατ. EUR³⁵.

Ενώ το **λαθρεμπόριο** παραμένει ένας από τους κύριους τρόπους δράσης σε περιπτώσεις δόλιων παρατυπιών, οι περισσότερες περιπτώσεις που κοινοποιήθηκαν το 2022 αφορούν **εσφαλμένη αξία** και **εσφαλμένη ταξινόμηση/ψευδή περιγραφή** εμπορευμάτων. Τα **κλωστοϋφαντουργικά είδη και τα υποδήματα** ήταν τα προϊόντα που επηρεάστηκαν περισσότερο όχι μόνον όσον αφορά τον αριθμό των περιπτώσεων αλλά ιδίως όσον αφορά την αξία. Η **Κίνα** παρέμεινε η σημαντικότερη χώρα προέλευσης των προϊόντων που αφορούσαν οι παρατυπίες.

14 κράτη μέλη κοινοποίησαν 116 περιπτώσεις **λαθραίων τσιγάρων** ενώ το αντίστοιχο εκτιμώμενο ποσό ΠΠΠ ανέρχεται συνολικά σε περίπου 38 εκατ. EUR. Σε σύγκριση με το 2021, 10 κράτη μέλη³⁶ συνέχισαν να κοινοποιούν περιπτώσεις λαθρεμπορίου, ενώ τέσσερα κράτη μέλη κοινοποίησαν περιπτώσεις λαθρεμπορίου για πρώτη φορά το 2022³⁷. Το γεγονός αυτό ενδέχεται να υποδεικνύει πιθανή μετατόπιση της απάτης ή των διαδρομών του λαθρεμπορίου τσιγάρων προς άλλα κράτη μέλη.

Η **θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία** παραμένει το τελωνειακό καθεστώς που επηρεάζεται περισσότερο από δόλιες και μη δόλιες παρατυπίες (3 799 περιπτώσεις συνολικής αξίας 688 εκατ. EUR). Σε σύγκριση με το 2021, το 2022 η Γερμανία ανέφερε μεγάλη αύξηση των περιπτώσεων μη δόλιων παρατυπιών που σχετίζονταν με τη «θέση σε ελεύθερη κυκλοφορία», ενώ ορισμένα από τα γειτονικά της κράτη μέλη ανέφεραν αύξηση της «διαμετακόμισης» (π.χ. Τσεχία και Κάτω Χώρες) σε συνδυασμό με μείωση της «θέσης σε ελεύθερη κυκλοφορία» (Κάτω Χώρες).

Οι επιθεωρήσεις που διεξήγαγαν οι εθνικές **υπηρεσίες για την καταπολέμηση της απάτης**, από κοινού με τους ελέγχους παράδοσης από τα τελωνεία, διαδραμάτισαν καίριο ρόλο στον εντοπισμό περιπτώσεων απάτης το 2022. Οι περιπτώσεις μη δόλιων παρατυπιών εντοπίστηκαν κατά κύριο λόγο κατά τους **ελέγχους μετά την παράδοση**, μολονότι αυξήθηκε η χρήση και άλλων μεθόδων εντοπισμού, όπως οι έλεγχοι παράδοσης και οι φορολογικοί έλεγχοι.

Το 2022 οι **επιτόπιες επιθεωρήσεις των υπηρεσιών της Επιτροπής στα κράτη μέλη** επικεντρώθηκαν στη στρατηγική ελέγχου για το ηλεκτρονικό εμπόριο και τις αποστολές χαμηλής αξίας καθώς και στη στρατηγική ελέγχου για τους δασμούς αντνιτάμπινγκ και τους αντισταθμιστικούς δασμούς. Επιπλέον, οι έλεγχοι βάσει εγγράφων που διενήργησε η Επιτροπή

³⁴ Για λεπτομερή ανάλυση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη σε σχέση με τους ΠΠΠ, βλ. το έγγραφο «Statistical evaluation of irregularities reported for own resources, natural resources, cohesion policy, pre-accession assistance and direct expenditure in 2022» (Στατιστική εκτίμηση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν το 2022 όσον αφορά τους ίδιους πόρους, τους φυσικούς πόρους, την πολιτική συνοχής, την προενταξιακή βοήθεια και τις άμεσες δαπάνες) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση, τμήμα 2.

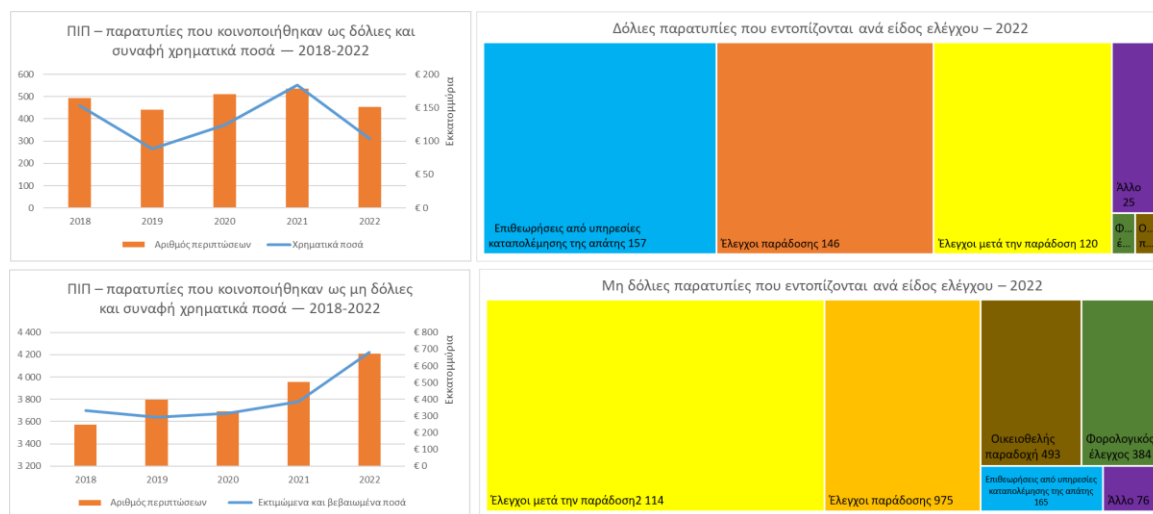
³⁵ Το 2022 το συνολικό ποσό επηρεάστηκε σημαντικά από τέσσερις μεγάλες περιπτώσεις μη δόλιων παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν στο Βέλγιο (305 εκατ. EUR).

³⁶ Βέλγιο, Βουλγαρία, Γερμανία, Εσθονία, Ελλάδα, Γαλλία, Λετονία, Λιθουανία, Πολωνία και Ρουμανία.

³⁷ Ισπανία, Κροατία, Αυστρία και Πορτογαλία.

το 2022 ήταν προσανατολισμένοι σε τρία διαφορετικά θέματα: προϊόντα που συνδέονται με τη νόσο COVID-19 και υπόκεινται σε δασμολογική απαλλαγή, αποφάσεις σχετικά με δεσμευτικές πληροφορίες καταγωγής (BOI) και κίνηση υποθέσεων λογιστικής Β.

Σχήμα 5: Παρατυπίες που εντοπίστηκαν και κοινοποιήθηκαν όσον αφορά τους ΠΠ και εντοπισμός ανά είδος ελέγχου

Στιγμιότυπο 2: Κοινές τελωνειακές επιχειρήσεις

Οι κοινές τελωνειακές επιχειρήσεις (ΚΤΕ) είναι στοχευμένες δράσεις περιορισμένης διάρκειας με στόχο την καταπολέμηση της απάτης και της παράνομης διακίνησης ευαίσθητων εμπορευμάτων σε συγκεκριμένες περιοχές κινδύνου και/ή σε προσδιορισμένες εμπορικές διαδρομές. Το 2022 η OLAF συνδιοργάνωσε ή στήριξε 10 ΚΤΕ που καλύπτουν ευρύ φάσμα στόχων, συμπεριλαμβανομένων του λαθρεμπορίου καπνού, των εμπορευμάτων για τα οποία δηλώθηκε χαμηλότερη δασμολογητέα αξία και των ρευστών διαθεσίμων που εισέρχονται ή εξέρχονται από την ΕΕ³⁸.

4.3. Δαπάνες

4.3.1. Γεωργία³⁹

Κατά την περίοδο 2018-2022 αυξήθηκαν οι δόλιες παρατυπίες που κοινοποιήθηκαν στο IMS στον τομέα της **αγροτικής ανάπτυξης**, κυρίως λόγω της αύξησης του εντοπισμού περιπτώσεων παρατυπιών κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Ωστόσο, ο αριθμός των εν λόγω δόλιων παρατυπιών ήταν χαμηλότερος από τον αναμενόμενο. Το γεγονός αυτό χρειάζεται παρακολούθηση ώστε να διασφαλιστεί η εστίαση στον εντοπισμό της απάτης. Οι μη δόλιες παρατυπίες, μολονότι είναι λιγότερο αντιληπτές, παρουσίασαν παρόμοια τάση. Το 2022

³⁸ Βλ. ετήσια έκθεση της OLAF για το 2022, https://ec.europa.eu/olaf-report/2022/investigative-activities/protecting-eu-revenue/conducting-joint-customs-operations_en.html

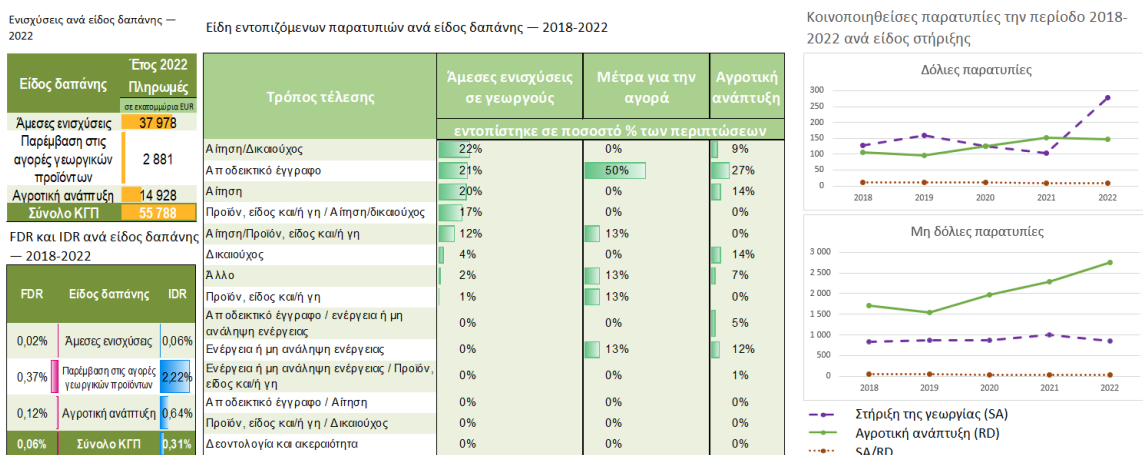
³⁹ Για λεπτομερή ανάλυση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη σε σχέση με τη γεωργία, βλ. το έγγραφο «Statistical evaluation of irregularities reported for own resources, natural resources, cohesion policy, pre-accession assistance and direct expenditure in 2022» (Στατιστική εκτίμηση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν το 2022 όσον αφορά τους ίδιους πόρους, τους φυσικούς πόρους, την πολιτική συνοχής, την προενταξιακή βοήθεια και τις άμεσες δαπάνες) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση, τμήμα 3.

αυξήθηκαν οι δόλιες παρατυπίες στον τομέα **στήριξης της γεωργίας** σε σύγκριση με το 2021, κυρίως λόγω της κοινοποίησης υποθέσεων σχετικών με τις άμεσες ενισχύσεις από δύο κράτη μέλη. Αυτή η αύξηση οφειλόταν εν μέρει στην κοινοποίηση πολλών μικρών διασυνδεδεμένων παρατυπιών. Τα συναφή παράτυπα χρηματικά ποσά στο πλαίσιο μη δόλιων παρατυπιών παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις σε σχέση με τα **μέτρα για την αγορά**, κυρίως λόγω του ότι κάποια έτη κοινοποιήθηκαν υποθέσεις που αφορούσαν έκτακτα ποσά.

Τα ποσοστά εντοπισμού παρατυπιών στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης ήταν αισθητά υψηλότερα απ' ό,τι στον τομέα στήριξης της γεωργίας. Ωστόσο, ένα μέρος των μέτρων στήριξης της γεωργίας, τα μέτρα για την αγορά, αντιπροσώπευαν τα υψηλότερα ποσοστά εντοπισμού παρατυπιών. Ο εντοπισμός παρατυπιών, ιδίως δόλιων παρατυπιών, συγκεντρώθηκε σε λίγα κράτη μέλη.

Κατά την περίοδο 2018-2022 οι δόλιες παρατυπίες αφορούσαν συχνά την **παραποίηση της αίτησης χορήγησης ενίσχυσης** ή των **αποδεικτικών εγγράφων**. Όσον αφορά τα μέτρα για την αγορά και την αγροτική ανάπτυξη, οι παραβιάσεις που αφορούσαν την **υλοποίηση της δράσης** ήταν επίσης σημαντικές.

Σχήμα 6: Ενισχύσεις και κοινοποιηθείσες παρατυπίες στην ΚΓΠ ανά είδος δαπάνης⁴⁰

Στιγμιότυπο 3 — Κίνδυνοι και παραβάσεις στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ)

Οι κίνδυνοι και οι παραβάσεις εξαρτώνται από το είδος του μέτρου. Για παράδειγμα, οι αιτούντες άμεσες ενισχύσεις ενδέχεται να ζητήσουν ενίσχυση για αγροτεμάχια τα οποία δεν έχουν δικαίωμα να χρησιμοποιούν, βάσει εικονικών συμβάσεων μίσθωσης, ή ενδέχεται να δημιουργήσουν τεχνητές προϋποθέσεις για λήψη οικονομικής στήριξης. Οι γεωργικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών που είναι επωφελείς για το κλίμα και το περιβάλλον, ενδέχεται να χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής για τον εντοπισμό εκ προθέσεως παραβιάσεων. Το ίδιο μπορεί να ισχύει για τα καθεστάτα ενίσχυσης που βασίζονται στον αριθμό και στο είδος των ζώων. Οι παραβάσεις που σχετίζονται με μέτρα για την αγορά ενδέχεται να αφορούν, για παράδειγμα, την απόσυρση από την αγορά γεωργικών προϊόντων ή το κόστος, την πραγματική υλοποίηση ή τη χρήση επενδύσεων από οργανώσεις παραγωγών, όπως για παράδειγμα εργασίες για χώρους αποθήκευσης ή αγορά μηχανημάτων ή εξοπλισμού. Η OLAF διερεύνησε αρκετές πολύπλοκες υποθέσεις που σχετίζονταν με την προώθηση γεωργικών προϊόντων.

⁴⁰ Το ποσοστό εντοπισμού περιπτώσεων απάτης (FDR) υπολογίζεται ως το ποσοστό των παράτυπων χρηματικών ποσών που συνδέονται με δόλιες παρατυπίες επί του συνόλου των πληρωμών. Το ποσοστό εντοπισμού παρατυπιών (IDR) υπολογίζεται ως το ποσοστό των παράτυπων χρηματικών ποσών που συνδέονται με μη δόλιες παρατυπίες επί του συνόλου των πληρωμών.

Στον τομέα της αγροτικής ανάπτυξης, οι δικαιούχοι ενδέχεται, για παράδειγμα, να χρησιμοποιούν πλαστά τιμολόγια, να δηλώνουν εξοπλισμό ως καινούργιο ενώ στην πραγματικότητα είναι μεταχειρισμένοι, να υποβάλλουν παραποιημένες προσφορές στο πλαίσιο δημόσιων συμβάσεων και ψευδείς πληροφορίες σχετικά με την τήρηση των προϋποθέσεων χορήγησης ενίσχυσης. Οι παραβάσεις ενδέχεται να αφορούν τις πληροφορίες που παρέχει ο αιτών με στόχο την επιλογή του έργου, τη λήψη προκαταβολής ή την εκπλήρωση των κριτηρίων πρόσβασης σε καθεστώς στήριξης. Ο δικαιούχος ενδέχεται να παραβεί τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, να ζητήσει απόδοση διογκωμένων δαπανών ή ακόμη και δαπανών για ανύπαρκτες συναλλαγές, ή να ζητήσει την απόδοση δαπανών που έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί στο πλαίσιο άλλων ενισχύσεων. Ο δικαιούχος μπορεί να μην τηρήσει το επιχειρηματικό σχέδιο, να μη χρησιμοποιήσει την επένδυση για τον προβλεπόμενο σκοπό ή να μην τη χρησιμοποιήσει καθόλου. Οι δαπάνες που συνδέονται με την έκταση και τα ζώα ενδέχεται να απαιτούν μεγαλύτερη προσοχή για τον εντοπισμό εκ προθέσεως παραβιάσεων.

4.3.2. Πολιτική συνοχής⁴¹

Οι δόλιες παρατυπίες που σχετίζονταν με την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, όπως κοινοποιήθηκαν στο IMS, κορυφώθηκαν το 2015, μειώθηκαν σταδιακά τα επόμενα έτη και το 2018 επικαλύφθηκαν από τις παρατυπίες που σχετίζονταν με την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Αυτή η δυναμική συνάδει με τις γνωστές τάσεις και τα πρότυπα που συνδέονται με τους πολυετείς κύκλους υλοποίησης. Από το 2017 έχει αυξηθεί η κοινοποίηση μη δόλιων παρατυπιών που σχετίζονται με την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, ωστόσο λιγότερο από το αναμενόμενο. Ο αριθμός και τα χρηματικά ποσά των μη δόλιων παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν κατά τα πρώτα εννέα έτη της περιόδου προγραμματισμού 2007-2013 ήταν πολύ υψηλότερα από εκείνα που κοινοποιήθηκαν κατά την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020. Αυτό αφορά όλα τα ταμεία και τα περισσότερα κράτη μέλη⁴².

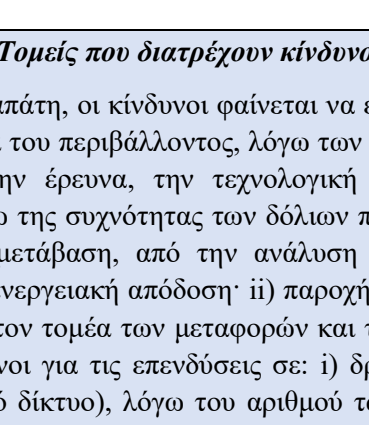
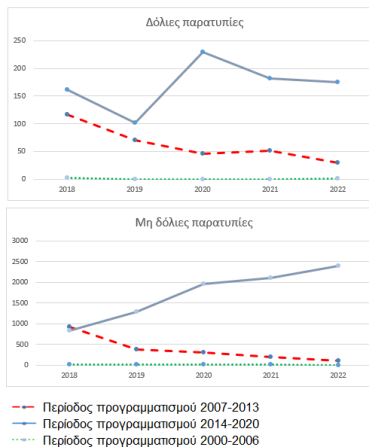
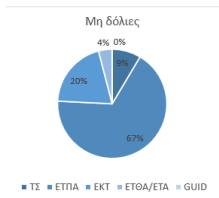
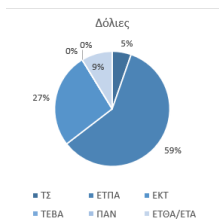
Όσον αφορά την απάτη, το συχνότερο είδος παράβασης αφορούσε τα δικαιολογητικά έγγραφα. Υψηλά χρηματικά ποσά συνδέονταν με δόλιες παρατυπίες σε περιπτώσεις παραβιάσεων συμβατικών διατάξεων/κανόνων, οι οποίες συχνά αφορούσαν ελλιπή ή καθόλου υλοποίηση της χρηματοδοτούμενης δράσης. Οι παραβιάσεις των κανόνων για τις δημόσιες συμβάσεις αφορούσαν τις περισσότερες περιπτώσεις μη δόλιων παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν. Σπανίως οδήγησαν σε υπόνοια απάτης. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι θα πρέπει να βελτιωθεί είτε ο εντοπισμός, η διερεύνηση και η δίωξη περιπτώσεων απάτης είτε η διοικητική ικανότητα των αναθετουσών αρχών. Οι περισσότερες δόλιες παραβάσεις σε σχέση με τη δεοντολογία και την ακεραιότητα αφορούσαν συγκρούσεις συμφερόντων. Η δεοντολογία και η ακεραιότητα αποτελούν την κατηγορία παραβιάσεων στην οποία είναι συχνότερη η απάτη. Περιπτώσεις διαφοράς σπανίως κοινοποιήθηκαν.

Σχήμα 7: κοινοποιηθείσες παρατυπίες ανά περίοδο προγραμματισμού, ταμείο και τυπολογία. IDR και FDR ανά περίοδο προγραμματισμού⁴³

⁴¹ Για λεπτομερή ανάλυση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη σε σχέση με την πολιτική συνοχής, βλ. το έγγραφο «Statistical evaluation of irregularities reported for own resources, natural resources, cohesion policy, pre-accession assistance and direct expenditure in 2022» (Στατιστική εκτίμηση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν το 2022 όσον αφορά τους ίδιους πόρους, τους φυσικούς πόρους, την πολιτική συνοχής, την προενταξιακή βοήθεια και τις άμεσες δαπάνες) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση, τμήμα 4.

⁴² Διεξοδική ανάλυση αυτής της τάσης αυτής δημοσιεύθηκε στην [έκθεση PIF του 2021](#), στιγμιότυπο 17, σελίδα 38.

⁴³ Για τον ορισμό των IDR και FDR βλ. υποσημείωση 40.

Εντοπιζόμενες σε μη δόλιες παρατυπίες %	Κατηγορίες παρατυπιών	Εντοπιζόμενες σε δόλιες παρατυπίες %
40,4%	Εσφαλμένοι, ελλιπή, πλαστά ή παραποιημένα δικαιολογητικά έγγραφα	13,9%
20,1%	Παράβαση συμβατικών διατάξεων/κανόνων	28,6%
14,3%	Παράβαση κανόνων δημοσίων συμβάσεων	35,6%
12,0%	Δεοντολογία και ακεραιότητα	1,0%
8,9%	Επιλέξιμτητα / νομιμότητα δαπανών/μέτρων	7,4%
6,1%	Παραβάσεις σχετικά με την αίτηση	1,8%
5,2%	Παραβάσεις/παραβιάσεις από τον οικονομικό φορέα	3,0%
4,3%	Εσφαλμένοι, ελλιπείς, παραποιημένοι λογαριασμοί	4,5%
3,6%	Προϊόν, είδος και/ή γη	1,9%
1,6%	Πολλαπλή χρηματοδότηση	0,2%
0,6%	Πλύξευση	0,7%
0,4%	Κρατική ενίσχυση	1,3%
0,1%	Μετακίνηση	0,1%
12,9%	Άλλο	10,9%
1,7%	κενό	2,3%

(*) Το ποσό δεν αντιστοιχεί στο 100 % διότι μία παρατυπία μπορεί να αφορά περισσότερες από μία κατηγορίες

FDR και IDR ανά περίοδο προγραμματισμού		
FDR % ενισχύσεων	Περίοδος προγραμματισμού	IDR % ενισχύσεων
0,48%	Περίοδος προγραμματισμού 2014-2020	0,61%
0,42%	Περίοδος προγραμματισμού 2007-2013	2,52%

Στιγμιότυπο 4 — Τομείς που διατρέχουν κίνδυνο στην πολιτική συνοχής

Όσον αφορά την απάτη, οι κίνδυνοι φαίνεται να είναι υψηλότεροι σε σχέση με: i) τις μεταφορές και την προστασία του περιβάλλοντος, λόγω των υψηλών χρηματικών ποσών που συνδέονται με παρατυπίες· ii) την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία (ΕΤΑΚ) και την απασχόληση, λόγω της συχνότητας των δόλιων παρατυπιών. Ως προς την απάτη που σχετίζεται με την πράσινη μετάβαση, από την ανάλυση αναδεικνύονται υψηλότεροι κίνδυνοι για τις επενδύσεις σε: i) ενεργειακή απόδοση· ii) παροχή πόσιμο νερού· iii) διαχείριση αποβλήτων. Ως προς την απάτη στον τομέα των μεταφορών και των δικτύων, από την ανάλυση αναδεικνύονται υψηλότεροι κίνδυνοι για τις επενδύσεις σε: i) δρόμους που δεν αποτελούν μέρος του δικτύου ΔΕΔ (διευρωπαϊκό δίκτυο), λόγω του αριθμού των παρατυπιών που πιθανώς συνδέεται με τον μεγαλύτερο αριθμό έργων που πραγματοποιούνται σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο· ii) σιδηροδρόμους και δρόμους του ΔΕΔ, λόγω των υψηλών συναφών χρηματικών ποσών. Ως προς την απάτη που σχετίζεται με την κοινωνική συνοχή, από την ανάλυση αναδεικνύονται υψηλότεροι κίνδυνοι για τις επενδύσεις στην ενεργητική ένταξη και στις υγειονομικές υποδομές.

4.3.3. Άλλοι τομείς του προϋπολογισμού⁴⁴

Ο Μηχανισμός Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ) είναι το μέσο με το οποίο από το 2007 η ΕΕ στηρίζει μεταρρυθμίσεις στην περιοχή της διεύρυνσης μέσω της παροχής χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας. Οι παρατυπίες που κοινοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2018-2022 σε σχέση με την προενταξιακή διαδικασία αφορούσαν κυρίως κονδύλια που διανεμήθηκαν στο πλαίσιο του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας I (ΜΠΒ I) για την περίοδο 2007-2013 και του ΜΠΒ II για την περίοδο 2014-2020. Το 2022 κορυφώθηκε ο αριθμός των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν και των σχετικών ποσών. Ωστόσο, οι δόλιες παρατυπίες που κοινοποιήθηκαν ήταν στο χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων πέντε ετών. Οι κοινοποιηθείσες παρατυπίες, δόλιες και μη δόλιες, αφορούν κυρίως τη συνιστώσα της αγροτικής ανάπτυξης και τη διασυννοριακή συνεργασία.

Οι παρατυπίες, δόλιες και μη δόλιες, που σχετίζονται με δαπάνες που εκταμιεύθηκαν υπό άμεση διαχείριση παρέμειναν σχετικά σταθερές κατά την περίοδο 2018-2022. Πάνω από το 80 % των

⁴⁴ Για λεπτομερή ανάλυση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν από τα κράτη μέλη σε σχέση με την προενταξιακή και την άμεση διαχείριση, βλ. το έγγραφο «Statistical evaluation of irregularities reported for own resources, natural resources, cohesion policy, pre-accession assistance and direct expenditure in 2022» (Στατιστική εκτίμηση των παρατυπιών που κοινοποιήθηκαν το 2022 όσον αφορά τους ιδίους πόρους, τους φυσικούς πόρους, την πολιτική συνοχής, την προενταξιακή βοήθεια και τις άμεσες δαπάνες) που συνοδεύει την παρούσα έκθεση, τμήματα 5 και 6.

παρατυπιών που προσδιορίστηκαν ως δυνητικά δόλιες εντοπίστηκαν μετά από έρευνες της OLAF.

4.4. Οργανωμένο έγκλημα, διαφθορά και συγκρούσεις συμφερόντων

Πληροφορίες σχετικά με τη δραστηριότητα του **οργανωμένου εγκλήματος** σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ είναι διαθέσιμες στην ετήσια έκθεση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, στην οποία υποδεικνύονται, στις εν εξελίξει έρευνες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, έως το τέλος του 2022, 122 αδικήματα που διερευνώνται σχετικά με εγκληματικές οργανώσεις με εστίαση PIF.

Όσον αφορά τις περιπτώσεις **διαφθοράς**, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ανέφερε 87 αξιόπινες πράξεις που διερευνήθηκαν στο τέλος του 2022. Κατά την περίοδο 2018-2022, 30 περιπτώσεις κοινοποιήθηκαν από 10 χώρες μέσω του IMS, εκ των οποίων πέντε αφορούσαν τη γεωργία, είκοσι δύο τη συνοχή και τρεις την προενταξιακή διαδικασία. Η ζημία τους εκτιμάται σε ποσό περίπου 50 εκατ. EUR.

Κατά την ίδια περίοδο, 375 περιπτώσεις που αφορούσαν **συγκρούσεις συμφερόντων** κοινοποιήθηκαν μέσω του IMS (το 86 % αφορούσε τη συνοχή, το 9 % τη γεωργία και το 5 % την προενταξιακή διαδικασία) και αντιστοιχούσαν σε ζημία ποσού περίπου 117 εκατ. EUR. Από την ανάλυση των εν λόγω παρατυπιών προκύπτει ότι οι κοινοποιηθείσες συγκρούσεις συμφερόντων αφορούσαν κυρίως τις σχέσεις μεταξύ των αποδεκτών των κονδυλίων και των οικείων εργαλάβων και υπεργολάβων και βασιζόνταν σε συγκεκριμένες παραβιάσεις εθνικών κανόνων. Μόνο το 7 % των περιπτώσεων αφορούν σύγκρουση συμφερόντων κατά το στάδιο της ανάθεσης/αξιολόγησης των έργων, το οποίο σημαίνει ότι εμπλέκονται μέλη των επιτροπών αξιολόγησης. Μολονότι τα δύο τρίτα αυτών των περιπτώσεων εντοπίστηκαν μέσω συνήθων ελέγχων και επαληθεύσεων, το υπόλοιπο ένα τρίτο των περιπτώσεων εντοπίστηκε μέσω πηγών εκτός των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου, όπως «υποδείξεις από πληροφοριοδότες», «έρευνες της OLAF ή πληροφορίες από την OLAF», «έρευνες της εθνικής αστυνομίας» και «άρθρα στον Τύπο».

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ

Η στρατηγική της Επιτροπής για την καταπολέμηση της απάτης δίνει έμφαση στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων καθώς και στην ανάπτυξη γνώσεων ώστε να είναι καλύτερα στοχευμένες οι προσπάθειες καταπολέμησης της απάτης. Η περαιτέρω ψηφιοποίηση είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της προσβασιμότητας και της χρήσης των δεδομένων και, κατά συνέπεια, για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης πρόληψης και εντοπισμού περιπτώσεων απάτης. Η στρατηγική τονίζει επίσης τη σημασία της διακυβέρνησης στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης και της ύπαρξης ορθών διαδικασιών και δομών για τη διασφάλιση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ όλων των σχετικών φορέων. Η πείρα που απέκτησαν η Επιτροπή και τα κράτη μέλη τα τελευταία χρόνια επιβεβαιώνει την ανάγκη να συνεχιστεί αυτή η προσπάθεια και να αντιμετωπιστεί η απάτη με ολιστικό και συντονισμένο τρόπο.

5.1. Κατανόηση της απάτης για την αποτελεσματικότερη καταπολέμησή της

Με διεξοδική και προσεκτική ανάλυση των δεδομένων μπορούν να ενισχυθούν όλα τα στάδια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης. Ειδικότερα, μπορούν να ενισχυθούν η πρόληψη και ο εντοπισμός μέσω στρατηγικών και επιχειρησιακών συστάσεων ώστε οι φορείς καταπολέμησης της απάτης να μπορούν να στοχεύσουν αποτελεσματικότερα τους απατεώνες. Η ορθότητα αυτής της ανάλυσης εξαρτάται από τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των σχετικών δεδομένων.

Το νομικό πλαίσιο της ΕΕ παρέχει κατάλληλο πλαίσιο για την ανταλλαγή των σχετικών πληροφοριών σε σχέση τόσο με το σκέλος των εσόδων όσο και με το σκέλος των δαπανών.

Όσον αφορά το σκέλος των δαπανών, η κοινοποίηση περιπτώσεων απάτης και παρατυπιών μέσω του IMS είναι το μέσο συλλογής των εν λόγω δεδομένων και η Επιτροπή δεσμεύεται να βελτιώσει περαιτέρω το σύστημα και να στηρίζει τα κράτη μέλη στην επανεξέταση και επικαιροποίηση των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με την κοινοποίηση παρατυπιών.

Όσον αφορά το σκέλος των εσόδων, οι κίνδυνοι που σχετίζονται με ορισμένα είδη αγαθών παραμένουν υψηλοί. Τα κράτη μέλη κοινοποιούν περιπτώσεις απάτης και παρατυπίες που αφορούν τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους μέσω της εφαρμογής OWNRES. Η έγκαιρη και προορατική προσέγγιση για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση υφιστάμενων κινδύνων καθώς και νέων τάσεων απάτης είναι συνεπώς απαραίτητη για την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ.

Σε πολλά κράτη μέλη είναι εξαιρετικά υψηλό το ποσοστό των παρατυπιών που εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται ως υπόνοια απάτης για πολλά χρόνια μετά την αρχική κοινοποίηση, ακόμη και για υποθέσεις που έχουν δηλωθεί ως περατωθείσες. Το γεγονός αυτό μπορεί να υποδηλώνει είτε ότι οι δικαστικές αρχές δεν έδωσαν τη δέουσα συνέχεια σε αυτές τις υπόνοιες, π.χ. λόγω ανεπαρκών πόρων, είτε ότι δεν υπάρχουν κατάλληλοι διάυλοι επικοινωνίας μεταξύ των δικαστικών αρχών και των αρχών που κοινοποιούν. Αυτό μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι οι οργανισμοί πληρωμών και οι διαχειριστικές αρχές εξακολουθούν να έχουν υπόνοιες, παρόλο που δεν κινήθηκαν ποινικές διαδικασίες ή αποτράπηκαν λόγω προθεσμιών παραγραφής ή δεν οδήγησαν σε επαρκή αποδεικτικά στοιχεία απάτης.

Σύσταση 1: Βελτίωση του εντοπισμού, της κοινοποίησης και της παρακολούθησης περιπτώσεων υπόνοιας απάτης

Ο εντοπισμός και η κοινοποίηση περιπτώσεων υπόνοιας απάτης μπορούν ακόμη να βελτιωθούν σημαντικά, όπως μπορεί να βελτιωθεί και η παρακολούθησή τους. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Οι αρμόδιες αρχές στα κράτη μέλη στα οποία εντοπίζεται μικρή συχνότητα περιπτώσεων απάτης θα πρέπει να επενδύσουν στην ανάλυση του

κινδύνου απάτης προκειμένου να αξιολογήσουν τον βαθμό στον οποίο τα χαμηλά ποσοστά εντοπισμού οφείλονται σε χαμηλά επίπεδα περιπτώσεων πραγματικής απάτης που επηρεάζουν τις δραστηριότητές τους ή σε συστημικές αδυναμίες στα συστήματα εντοπισμού ή κοινοποίησής τους.

Εάν διαπιστώνονται αδυναμίες στον εντοπισμό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εστιάζουν στον εντοπισμό ενδείξεων απάτης και, όταν διαπιστώνονται παρατυπίες, θα πρέπει να εξετάζουν προσεκτικά το στοιχείο της πρόθεσης.

Εάν τα ζητήματα που εντοπίζονται παραπέμπουν σε πρακτικές κοινοποίησης (π.χ. καθυστέρηση στην ταξινόμηση ως περίπτωση υπόνοιας απάτης), τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξετάζουν αυτές τις πρακτικές λαμβάνοντας επίσης υπόψη την ανάγκη για καλύτερη ροή πληροφοριών προς και από τις δικαστικές αρχές.

5.2. Καινοτομία στην καταπολέμηση της απάτης: η περίπτωση της ψηφιοποίησης

Μολονότι έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών συστάσεων στο παρελθόν, η εστίαση στην ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης είναι πιο σημαντική από ποτέ. Οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες θα πρέπει να αξιοποιηθούν στο έπακρο ώστε να αντιμετωπίζονται οι απατεώνες που φαίνεται να είναι περισσότερο από ποτέ οργανωμένοι και εξοικειωμένοι με την τεχνολογία.

Σύσταση 2: Η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης αποτελεί σημαντική προτεραιότητα των κρατών μελών

Η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης πρέπει να βρίσκεται στο επίκεντρο των στρατηγικών καταπολέμησης της απάτης. Αποτελεί ταυτόχρονα πόρο και απειλή, καθώς οι απατεώνες χρησιμοποιούν και εκμεταλλεύονται ολοένα και περισσότερο νέες τεχνολογίες για τη διάπραξη των εγκλημάτων τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι η ψηφιοποίηση της καταπολέμησης της απάτης αποτελεί μέρος της οικείας NAFS. Στο πλαίσιο αυτής της προσέγγισης θα πρέπει να καθοριστούν στρατηγικές για: i) τον εντοπισμό υφιστάμενων και μελλοντικών απειλών που προκύπτουν από τις νέες τεχνολογίες· ii) την ανάπτυξη της απαραίτητης αρχιτεκτονικής ΤΠ (καταγραφή των υφιστάμενων εργαλείων, ανάπτυξη νέων εργαλείων, εξασφάλιση κατάλληλης διαλειτουργικότητας μεταξύ των εργαλείων)· και iii) τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση υφιστάμενων κενών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις απαιτούμενες δεξιότητες.

5.3. Ενίσχυση της διακυβέρνησης στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης

Η Επιτροπή ασκεί συνεχώς πιέσεις για την ευρεία έγκριση εθνικών στρατηγικών για την καταπολέμηση της απάτης με στόχο την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Με αυτές τις στρατηγικές μπορεί να διασφαλιστεί η υιοθέτηση κοινής προσέγγισης από τους διάφορους εθνικούς φορείς, ενώ μπορεί να διευκολυνθεί και η συνεργασία με την ΕΕ. Λόγω του σημαντικού ρόλου που η OLAF και η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία διαδραματίζουν ιδίως στην καταπολέμηση της διασυνοριακής απάτης, το ολοένα και πιο σύνθετο τοπίο για την καταπολέμηση της απάτης, καθώς και οι εξειδικευμένες γνώσεις των απατεώνων καθιστούν πιο σημαντικά από ποτέ τη συνεργασία και τον συντονισμό σε διοργανικό επίπεδο.

Σύσταση 3: Ενίσχυση της διακυβέρνησης στον τομέα της καταπολέμησης της απάτης στα κράτη μέλη

Σε αρκετά κράτη μέλη έχουν αναπτυχθεί εθνικά δίκτυα καταπολέμησης της απάτης, ενώ η εθνική AFCOS διαδραματίζει καίριο ρόλο. Η Επιτροπή υποστηρίζει και ενθαρρύνει αυτή τη διαδικασία —η οποία θα πρέπει να επεκταθεί σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς— με τη συμμετοχή των αρμόδιων αρχών επιβολής νόμου και των δικαστικών αρχών σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι οι εθνικές δομές που συντονίζουν αυτή τη διαδικασία είναι επαρκώς στελεχωμένες.

Τα δίκτυα καταπολέμησης της απάτης παρέχουν την ιδανική δομή για την ανάπτυξη και την επικαιροποίηση των NAFS.

Η Επιτροπή επαναλαμβάνει τη σύστασή της ότι τα κράτη μέλη που δεν έχουν ακόμη εγκρίνει NAFS θα πρέπει να το πράξουν.